



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





SÖNDAGEN DEN 19 SEPTEMBER 1920.

# ILLUSTRERAD TIDNING

# FRITHIOF-HELLBERG

GRUNDLAGD-AV

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUVUDREDAKTOR:  
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:  
EBBA THEORIN.

## ELLEN KEY.

Efter en oljemålning av den tyska konstnärinnan Thea Schleusner, som för närvarande har en utställning av sina talangfulla verk i Gummesons konstgalleri härstädes.

## Två dikter.

### Konungens visa om Dyveke.

Allena ibland örtagårdens sängar att gå  
bland vitaste liljorna dig lyster.  
Din kind blir själv så vit i min borgstugas  
vrå  
ibland de andra älskogsröda kinderna små.  
I vitaste liljor, som bland röda rosor stå,  
I skåder, I skåder eder syster!

Vi vill du icke dansen med konungen trå?  
Vi är din håg så sörjande och dyster?  
Säg, rädes du, vad avundsamme siare spå?  
Din konung är ju när dig! Vad fruktar du  
så?

I vitaste liljor, som bland röda rosor stå,  
I tröster, I tröster eder syster!

Nu lyser solen ute och himmelen är blå.  
På tunet går dansen så yster.  
Men jungfrun ligger död uti borgen den grå.  
Så skulle jag då dig icke värna förmå!  
I vitaste liljor, som bland röda rosor stå,  
I sörjer, I sörjer eder syster!

### Monna Bice.

Varför älskar du att ensam vandra  
stigarna, där ingen annan går?  
Varför är du icke som vi andra?  
Varför är din blick så olik vår?

Stämdes upp till dans och lek i kvällen,  
gick envar i dansen med sin vän.  
Du vek bort till dina fjärranställen,  
att bli ensam med din dröm igen.

När i aftonsolens sken du dröjde,  
såg jag ofta, hur en underbar  
strålgans kring din ljusa hjässa röjde,  
du förmer än andra jungfrur var.

Varför älskar du att ensam vandra?  
Varför lyser solen kring ditt hår?  
Är du född till större lott än andra —  
eller till att dö i unga år?

STEN LINDER.

# Svenska målarkonstens nestor. Gustaf Rydberg 85 år.

PÅ KORT TID HAR DEN SVENSKA målarkonsten drabbats av förlusten av tre av samtidens yppersta, Larsson, Bergh och Zorn, vilka alla gingo bort i sextioårsåldern, i deras fulla skaparkraft.

Framför mig ligger ett gruppporträtt, ett förträffligt sådant, fastän gulnat av ålder. Det är sextio år sedan det togs. Bilden framställer målarekonungen Carl XV, som i likhet med medicéerna i det gamla Florens omgav sig med en stab av sitt lands och sin tids yppersta konstnärer. Fotografiet upptager ett trettioåttio konstnärer; de flesta av dessa finnas ej längre i livet. De äldsta blevo Dardel och Arsenius, som uppnådde resp. 84 och 85 år. Höckert dog redan vid 40 års ålder, för att nu ej förgäta medelpunkten i konstnärskretsen, Carl XV, som rycktes bort 45-årig.

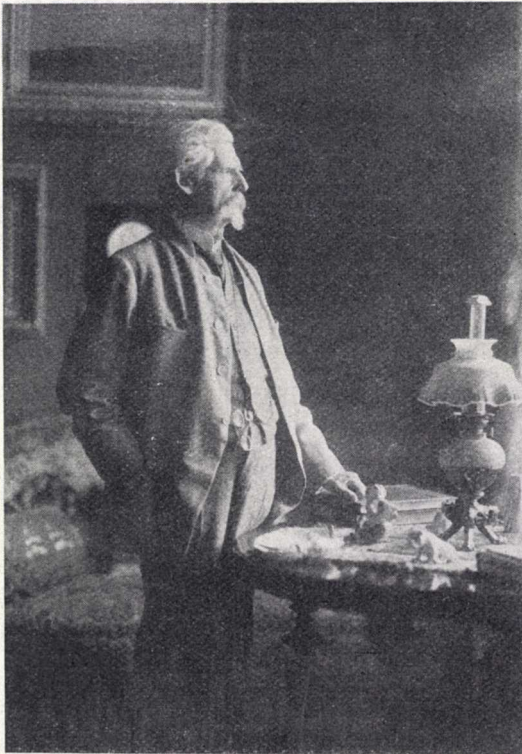
De återstående representanterna i denna historiska grupp äro den 77-årige Georg v. Rosen och Gustaf Rydberg, som den 13 i denna månad firade sin 85-årsdag.

Det ligger en generation mellan de båda nämnda målarna. Då Rydberg efter 9 års studier, präglade av intensivt arbete, vid akademierna i Stockholm och Köpenhamn samt i Düsseldorf återvände till Stockholm, bodde han i ett hus, som ägdes av Molin, skaparen av Carl XII-statyn och fontänen på Carl XIII:s torg. Här bodde också Edvard Bergh, och hans son Richard såg Rydberg varje dag som en liten parvel springa i trapporna.

Vad Rydberg betyder för svensk konst tillkommer ej oss att orda om i detta sammanhang. Det är som Skånes upptäckare, hembygdens målare, han gjort sig ett namn.

Årens börda ha icke krökt den raka gestalten, handen har ännu ej domnat. På staffliet står en duk, vars färger ännu ej torkat, signerad 1920 — ett motiv från Falsterbo, där den spröda stämningen och luftens silverskir äro fångade och återgivna med mästarehand.

Bredvid hänger en friluftsstudie av beta-



GUSTAF RYDBERG

Nytaget porträtt för Idun av Alfred B. Nilson.

.....  
Kvinnan sätter värde på fin takt hos mannen, det är hennes svaga sida.

PASCAL.

\*  
Kvinnans kärlek är väsentligen ensam och andlig.

LONGFELLOW.

\*  
Feghet, trolöshet och ringa börd äro de tre ting, som kvinnor hata mest.

SHAKESPEARE.

gande friskhet, med breda penseldrag sjunger den i sprudlande sol och färgmättad glädje en hymn till livet — till hembygden. Den förskriver sig från fjolåret.

Huru olika voro ej konstförhållandena under Rydbergs ungdomstid mot nu! Sveriges konstnärer, även om man medräknar dem som vistades utomlands, uppgingo endast till några och trettio.

Det var inte så lätt den gången för en konstnär att slå sig fram. Inga privatpersoner, varken i Malmö eller andra landsortsstäder, köpte oljemålningar. En och annan högadlig godsägare kunde visserligen köpa en tavla, men då alltid av en konstnär med stadgat namn. Landet ägde ett par konstföreningar, som efter råd och lägenhet inköpte konstnärernas alster, men den goda viljan höll icke alltid jämna steg med den pekuniära förmågan. De unga hade det svårt.

Huru är det nu? Alla köpa tavlor, kryddkrämare, skraddare och skomakare, och — alla sälja.

Jag undrar huru en s. k. "modern utställning" skulle avlupit den gången! — Nu köpes allt! Och konstnärernas antal får man väl minst anslå till fem- eller sex-hundra!

Vi fördjupa oss ännu en gång i den gamla unika bilden från Carl XV:s illustra tidevarv. Där ytterst på vänstra flygeln står den ene av veteranerna från anno 66, Georg v. Rosen. På den motsatta högra flygeln finna vi Gustaf Rydbergs resliga gestalt med det rika, böljande håret och med den fint skurna karaktäristiska profilen. Och alla de andra, representanterna för en glänsande epok inom svensk konst, äro döda.

Men än se vi bland oss de båda utposterna från Carl XV:s tidevarv — de sista på skansen!

ALFRED B. NILSON.



Carl XV, i kretsen av samtida svenska konstnärer. Efter fotografi, taget 1866.

Från vänster till höger stående: Georg v. Rosen; C. T. Staaf, G. W. Palm, C. G. Plageman, G. U. Troili, Lea Ahlborn, L. T. Billing, J. Z. Blackstadius, Edv. Bergh, J. F. Höckert, C. G. Qvarnström, J. C. Boklund, Amalia Lindegren, J. C. Arsenius, J. A. Malmström, Arkitekt H. A. Törnqvist, P. Eskilsson, Alfred Wahlberg, M. E. Winge och Gustaf Rydberg. Andra raden sittande: H. A. Ankarcrona, J. P. Molin, J. M. Stäck, F. W. Scholander (stående), Carl XV, Arkitekt P. A. Nyström, F. L. von Dardel, A. G. Koskull, J. W. Wallander och B. Brandelius.

## Radioaktivt — Hårläkemedlen RA—DI—ON — Vetenskapligt

Gränad botas och förhindras. Pris pr burk 3:50.

CHEM. ANST. IBIS, 11 Stora Nygatan, Stockholm.

Riks tel. 17076  
Allm. tel. 14629

**Obs!** Mjällbildning och håravfall upphöra. Nytt hår även på skalliga personer, om hårrötterna ej äro döda. Pris pr flaska 6:—.

# MINA LEVNADSMINNEN. Av Helena Nyblom.

(Forts. fr. n:r 35.)

DET BÄSTA VAR, ATT NYBLOM VAR så genommusikalisk, att man alltid fick den rätta uppfattningen av kompositionen, och han kunde sjunga de mest olikartade saker: opera- och kyrkoarior, romanser, folkvisor och lustiga sånger, — allt lika bra och lika osvikligt rent, och så hörde man varje ord av texten. Heise beundrade honom mycket som sångare och gav honom en gång ett häfte romanser, i vilket han hade skrivit: "Til Nordens ypperste Sanger." Han ackompanjerade honom med stor glädje, och man kunde inte tänka sig något bättre, än när de två musicerade tillsammans.

Där, på Piazza Barberini, hörde jag första gången Geijers visor, sjungna av Nyblom. Och när jag lyssnar till den melankoliska svenska vallvisan: "På berget jag sitter — runt om mig allt tiger — i kvällen jag sjunger för mig själv", tycker jag mig höra plaskandet från fontänen på Piazza Barberini, medan fönsterna stå öppna, och månen lyser på en dunkelblå himmel. Och det doftar av violer och mandariner, varmed bordet är dukat. — En underlig idéassociation, som alltid kommer på mig.

Från första dagen Nyblom kom till Rom, var han en ständig gäst i Heises hus. Då jag också för det mesta var där, tillbragte vi många aftnar tillsammans och gjorde kortare och längre utflykter i varandras sällskap.

Jag hade då för tiden, liksom de flesta danskar, svårt att förstå svenska. Nyblom kände sig många gånger rätt förtvivlad, när han hade gjort sig besvär att säga något särskilt älskvärt, och jag vände mig till fru Heise och frågade: "Ville, vad säger han?"

Då våren började komma, företogs en längre tur till Albanerbergen. Sällskapet bestod av Heises, Nyblom, Richardt, min far och mig.

Vi besökte Albano, Rocca di Papa, Nemi och Tivoli, och åkte sedan över campagnan till Frascati. Ännu hade luften något av vinterns friskhet, men överallt myllrade det av vårblommor: krokus, violer och cyklamen, och lövträden hade de första gröna skotten.

Då vi kommo till Nemi om aftonen, anvisades det mig en plats i ett rätt stort rum, där jag anträdde upp i en enorm säng som i en fästning. Jag hade knappt fallit i sömn, förrän jag väcktes av, att en person kröp upp bredvid mig i sängen. Det var vår lilla korpulenta värdinna, som inte hade ansett det nödvändigt förklara, att hon inte hade någon annan sängplats att bjuda mig, än den i hennes egen säng. Både hon och sängen utmärkte sig för fullkomlig properhet, och jag kunde ju inte göra invändningar.

Hon berättade mig, att hon hade tolv söner, vilket man inte alls kunde se på henne. Då jag ett par gånger suckade, frågade hon mig, vad jag sörjde över. Jag svarade, att jag inte hade någon anledning att vara bedrövad, men hon påstod, att det måste vara något, som tyngde mig. "Chi sospira non è contento", sade hon bestämt. Då jag vaknade nästa morgon, hade hon länge sedan stigit upp och var i fullt arbete.

Då vi skulle upp på Monte Cavo redo vi turvis på två ås-



Helena Nyblom som nygift, teckning av hennes bror Holger Roed.

nor. Jag ser ännu Nybloms ungdomliga figur där han red på åsnan framför mig, medan han med full hals sjöng Lindblads:

"Lärkan drillar högt i skyn, —  
Nu är det vår! — Nu är det vår!"

och landet låg djupt under oss i vårens skinnande härlighet.

På denna färd hände det emellertid något som förvånade mig. Jag hade plockat murgröna vid en mur och bundit en krans därav, som jag satt fast runt om Nybloms hatt. Den satt bra fast, men då vi hade kommit upp på Monte Cavo, var den borta. Då jag frågade honom, var han hade gjort av min krans, svarade han i likgiltig ton, att den hade blåst bort. Men det hade inte varit en aning om blåst. — Först långt senare fick jag veta, att han hade rivit av kransen och kastat bort den, därför att han trodde, att jag var förälskad i Richardt, — ett nytt bevis på, hur fullkomligt blinda svartsjuka människor kunna bli.

Vi åkte över campagnan i stilla månsken utan att tala, och kommo sent om aftonen till Tivoli. Stadens port var redan stängd, och vi blevo hejdade av vaktten. Efter någon ordväxling med kusken blevo vi insläppta och fingo ett ohyggligt dåligt nattlogis. Men så var nästa morgon så mycket härligare. På den tiden var vägen till Tivolis kaskader tillgänglig för envar, och det förefaller mig, som om jag aldrig har sett vattenfallen strömma med en



Friluftsstudie från Billinge, (Skåne), av Gustaf Rydberg. Foto av Alfred B. Nilson.

så brusande friskhet som den gången vi gingo på den smala stigen längs avgrunden och plockade händerna fulla av luktvioler. —

Ännu hade vi någon tid kvar att vara i Rom, och en och annan gång var man på stor bjudning hos någon av de skandinaviska familjerna.

Gamle grosshandlar Puggaard var den vintern i Rom och samlade gärna flera av de danska konstnärerna till middag i sitt rika, gästfria hus. Men där var inte vidare roligt, vad den andliga underhållningen beträffar. Björnsons hade då och då en hel del människor hos sig, bland andra P. A. Munchs fyra döttrar, som alla voro skönheter. Fru Heise sade till Nyblom, att hon mycket önska, att han skulle komma dit, då hon ju visste, att han redan var förälskad i två av frökorna Munch, och nu tyckte hon det skulle vara så roligt, om han blev förälskad i dem alla fyra.

Emellertid lyckades det inte, och det varade inte heller så länge, förrän fru Heise anförtrodde mig, att Nyblom varken såg eller hörde andra än mig.

Det var en underbar nyhet! Vi hade talat mycket litet med varandra. Jag visste inte det minsta om honom, varken vem han var eller vad han var, men upptäckten gjorde ett starkt intryck på mig. Underligt nog var detta intryck av helt annan art, än vad jag förr hade erfarit vid liknande tillfällen. När jag annars hade varit vän med en eller annan ung man, och denna vänskap från hans sida började antaga en svärmisk karaktär, blev jag som is. Denna gång var det helt annorlunda. Nyblom blev plötsligt mycket intressantare, än han förut hade tyckts mig, och jag ville gärna vara i hans sällskap så mycket som möjligt. Han hade den förståndiga instinkten, att aldrig tala till mig om kärlek, vilket förmodligen endast skulle ha skrämmt mig. Men han var älskvärd och intagande och sjöng bättre än någonsin. Och så visste jag ju att han beständigt tänkte på mig! — Det var så fängslande och hemlighetsfullt. Naturligtvis hade fru Heise talat till sin man om mina känslor, och Heise hade i sin tur meddelat dem till Nyblom, och så hände det, att vi gingo bredvid varandra och ömsesidigt hade ganska bra reda på varandras tankar utan att låtsas som om vi visste om någonting.

Det hade nu blivit full vår, och vi gjorde många härliga utfärder på campagnan och till Doria Pamphilis parker, där de praktfulla anemonerna lyste i de stora gräsplanerna. Jag minns särskilt en vårdag där ute, då pinjerna lyfte sig mot en djupblå himmel. Vi sprungo tagfatt i gräset för att plocka blommor och kappades om att finna de eldröda anemonerna. Sedan sutto vi vid en av de sorlande källorna, där jag band en lagerkrans till Nybloms hatt.

Och hela luften var uppfylld av en outtalad, ljuvlig hemlighet, som ingen vågade röra vid. Kärleken var i sitt lyckligaste och vackraste stadium, ty det franska ordspråket har rätt, då det säger: "L'amour c'est l'inconnu!"

Dagen för vår avresa närade sig, då min far en afton lämnade Heise ett par dikter av

# CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

Rückert, som han hade skrivit av och gömt i många år. Den ena började sålunda:

"Ein Obdach gegen Sturm und Regen  
Der Winterzeit  
Suchte ich und fand des Himmels Segen,  
Die Ewigkeit.  
O Wort, wie du bewehrt dich hast,  
Wer wenig sucht der findet viel.  
Ich suchte eine Wanderrast,  
Und fand mein Reiseziel." —

Det andra började:

"Er ist gekommen  
In Sturm und Regen,  
Ihn schlug beklommen  
Mein Herz entgegen.  
Wer konnte ahnen,  
Dass seine Bahnen  
Sich einen sollte meinen Wegen."

Till dessa två dikter satte Heise två härliga melodier. En stormande, jublande till den första; en stilla, begrundande till den sista. De blevo aldrig tryckta, och sorgligt nog ha de gått förlorade.

Det underligaste var, att min far, som genom dessa dikter tycktes vilja uttala indirekt, vad som upptog oss andra, inte hade ringaste aning om, vad som försiggick. Det är bästa beviset på, hur beslöjat allting var.

Ja — så skulle man bort, och vi gingo omkring för att säga farväl till alla våra älskingsplatser. Då jag stod ensam vid Acqua Paola och såg ut över Rom, hade jag så tydligt känslan av att vara en barbar, som nu skulle utdrivas ur paradiset. Jag hörde inte dit, utan hade bara kommit som en främmande för att sola mig några ögonblick i strålarna av Roms sol.

Men just på den tiden jag var i Rom, levde i Palazzo Doria en ung flicka, som var dotter till en greve Bonifaci. Hon var av samma ålder som jag och hette liksom jag Helena. Då hon var aderton år, blev hon invigd till nunna, och trettio år senare mötte jag henne för första gången i Stockholm, dit hon hade blivit sänd som Josefsyster. Hennes person gjorde ett starkt intryck på mig, inte så mycket genom vad hon sade, som genom vad hon var. Egentligen tycker jag, att det var hon, som tog mig vid handen och ledde mig tillbaka till Rom.

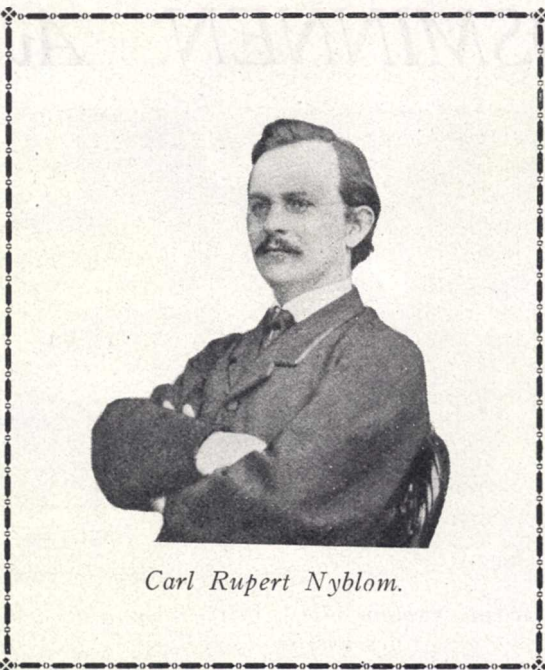
Då jag första gången tog avsked av den eviga staden, kände jag henne inte. Jag kände över huvud taget endast skandinaver i Rom. Och det var i våra skandinaviska vänners sällskap, som min far och jag sista aftonen vandrade till Fontana Trevi för att kasta vårt kopparmynt i vattnet och dricka av springbrunnen för att vara säkra på att en gång komma igen.

Tidigt en kylig morgon i mars följde oss Heise och Nyblom till vagnen och så gick det norrut igen, men med denna resa var min tärning kastad och min framtid avgjord. Då jag nästa gång besökte Rom, var det i sällskap med min man, Carl Rupert Nyblom.

Under de två och ett halvt år, som förflöt från min återkomst till Danmark och till mitt bröllop i september 1864, hände det mycket.

Det sista skandinaviska studentmötet försiggick på sommaren 1862. Året därpå bröt kriget ut, Fredrik den sjunde dog, och Christian den nionde blev utropad till kung.

Alla hälsningar jag fick från Nyblom, gick genom Heises. Själv skrev han aldrig till mig, vilket jag var honom mycket tacksam för.



Carl Rupert Nyblom.

Endast en gång hade han skrivit några ord på en liten lapp, som låg inuti ett brev till Heise. De voro tagna ur en av Geijers visor: "Vis är blott den, som kan tystna'n förstå." vilken strof åtföljdes av ett par egendomligt talande ackord. Mera behövdes ju inte.

Emellertid glädde jag mig mycket till studentmötet, då jag hoppades att där träffa en hel del av Nybloms vänner och kamrater.

Den dag studenterna skulle komma, var jag, tillika med många andra, inbjuden att se deras intåg i Köpenhamn från Orla Lehmanns våning. Han bodde i ett hus i Bredgade mitt emot St. Annæ Plads, så att man kunde se hela skaran draga fram över den och vända ned i Bredgade emot Kongens Nytorv.

Själv hade Orla Lehmann tecknat sig för att mottaga tre studenter, en Geijer, en Tegnér, en Schweigaard, tre klingande namn, som hos honom skulle representera Sverige och Norge.

Fönsterna till Orla Lehmanns våning stodo öppna och voro fyllda med en mängd åskådare, varibland en hel del unga flickor.

Man väntade med hjärtklappning och stirrade emot St. Annæ Plads, tills plötsligt kanonsalut förkunnade skeppens ankomst, och strax därpå såg man den samlade studentskaran tåga fram emot oss. — Den gick i raskt tempo, medan alla mössor viftade, fanorna fladdrade och sången inte ett ögonblick upphörde. Då skaran skulle vända, alldeles nedanför fönsterna, där vi sutto, blev det en stockning, och nu uppstod ett ömsesidigt jublande hälsande mellan alla de unga männen nere på gatan och de unga flickorna där uppe. Det var verkligen en symbol på Danmark, som med öppna armar hälsade Sverige och Norge välkomna.

De följande dagarna var Köpenhamn i en enda fest. Det var ett överflöd på tal och sånger och försäkringar om evig vänskap, så att man inte kunde tvivla på, att de nordiska länderna nu knöto sig tillsammans med opplösliga band. Jag minns, att Martin Hammerich sade i ett tal, att, "ordspråket ljuger, som säger, att kärleken är blind. Kärleken gör just seende, och nu förstå de nordiska rikena varandra bättre än någonsin."

Det visade sig dock inte så långt efteråt att inte allt är att lita på, som framkallas av en feststämning, och att ordspråket talar sant, som säger:

"Loven er ærlig,  
Holden er besværlig."

Men i den stämning, som härskade vid det sista studentmötet i Köpenhamn, gävos säkert alla löften av uppriktigt hjärta. Man var lycklig över att träffa varandra, förstå varandras språk och märka, hur de tre skandinaviska folkens egendomligheter kompletterade varandra.

Vad mig angår, var jag naturligtvis särskilt ivrig att uppsöka uppsaliensare och kanske få en eller annan att tala om Nyblom. Jag minns inte vilken av de svenska studenterna som sade till mig: "Skada att inte Nyblom är med. Han är i alla fall den bästa av alla Uppsalas studenter."

I Kongens Have var bland annat en stor fest arrangerad. Det var förfärligt många människor, och det var nästan livsfarligt, att tränga sig igenom de smala järnportarna. Belysningen var inte den bästa, så att det var halvmörkt i parken. Men bland de tryckta sånger, som utdelades, var en av Nyblom, och jag gömde mig bland träden för att få vara ensam, då Uppsalas studenter stämde upp den och sjöng Nybloms hälsning till Danmark på den käcka melodien: "Mandom, mod och morske män."

Den började:

"Vårens himmel, klar och ren  
Blänker som en ädelsten" —

och den slutar:

"Hell din ungdom, Gefions ö!  
Hell din hyddas trogna mö!  
Hell din mannakraft, din dygd,  
Hell din framtid, fagra bygd.  
Ligg och dröm,  
Mild och öm  
Här i friska vågors ström!  
Pärland i vårt brödraland,  
Hell dig, hell dig, Danmarks land!"

Det var för mig festens höjdpunkt.

Då studenterna åter hade rest, var jag ute hos Heises i Sorö. Då kom en dag på besök två svenska studenter, som hade stannat kvar hos vänner i Köpenhamn. Den ena av dem var en ung man, som nästan såg ut som en flicka. Han var vit och röd med stora blå ögon och böljande gult hår. Han höll sin vita mössa i handen, och då jag på skämt sade: "Åh, ge mig den!" räckte han den ögonblickligen till mig. Denne lilla milda yngling var Arthur Hazelius, han som med sin jätteenergi genomdrev, att Skansen blev uppförd och Nordiska muséet blev grundat. Han gav sin förmögenhet, sina krafter, hela sitt livs arbete till detta verk, som har blivit till glädje och välsignelse för alla kommande släkten.

Arthur Hazelius kände mycket väl Carl Rupert Nyblom, då denne länge hade varit en välkommen gäst i hans fars, gamle general Hazelius' hem. Alltså kunde jag också få veta ett och annat genom att — mycket försiktigt — få honom att berätta mig om Nyblom.

Detta studentmöte var det sista, innan kriget med Tyskland bröt ut. Efter kriget upptogs ju åter studentmötena, men det var inte längre samma entusiasm över dem. Man hade i Danmark allt för säkert hoppats och väntat på hjälp från Sverige, och då den uteblev, förstod man nog, att studentmötena inte så mycket hade varit uttryck för folkens sympati utan snarare voro framkallade av det skandinaviskt sinnade partiet vid universiteten. Danskar och svenskar kände egentligen mycket litet till varandra.

(Forts.)

**PAHLSSONS**  
Teaterkonfekt och Dessert-  
choklader. Högfina kvalitéer.  
Tillverkare:  
A.-Bol. Carl P. Pahlssons Choklad-  
och Konfektfabrik, Malmö.

**Bomullstyger - Möbeltyger - Gardiner**  
Prover på begäran. . . .  
Precisera vad som önskas. \* **Konstfliten, Göteborg.**

**Carl Peter**

# Kvinnans religiositet. För Idun av teol. lic. Carl Dymling.

INGEN TORDE HAVA KUNNAT undgå att lägga märke till att vid religiösa sammankomster, vid gudstjänstillfällen o. d. kvinnorna städse äro i majoritet. Det beror ej på några som helst yttre tillfälliga omständigheter, utan det har sin förklaringsgrund i kvinnans säregna psyke, som gör henne mer lättillgänglig för inflytelser från religionens värld än mannen.

Alltsedan Friedrich Schleiermachers dagar står det outplånligt inrstat i nutidsmänniskors sinnen, att religionen är en känslans sak. Därmed är naturligtvis icke sagt, att icke även de övriga själskrafterna spela en betydande roll i själslivet. Men en religion utan känsla är ingen religion. Och skola vi närmare skildra, varuti denna känsla består, så torde vi helt visst stanna inför det svar, som Vitalis Norström en gång gav, nämligen att religionen är frid, d. v. s. harmoni, överensstämmelse med livets djupaste mening.

Granska vi nu kvinnans själ mot denna bakgrund, faller det oss genast i ögonen, hur väl de två passa ihop: religion och kvinnosjäl. Det mest karaktäristiska för kvinnans psyke är ju passivitet. Hon bär mer av natur uti sig än mannen. Medan naturen hos denne mera röjer sig i råhet, brutalitet, våldsam framfart, träder naturen hos kvinnan mestadels i dagen i form av s. k. "passiva dygder": ödmjukhet, tålmod, saktmod, självförsakelse, offervillighet. Hennes väsen bär i övervägande grad prägeln av inre harmoni. Och där denna saknas, röjer detta, att hon förlorat kontakten med sitt eget innersta.

Men förhåller det sig så, då är ju — kan man säga — kvinnan skapad för religionens värld. Denna blir för henne städse något djupt innerligt. Religionen såsom yttre dekoration är för kvinnan i allmänhet motbjudande. Den skall vara subjektiv, hjärtats djupa hemlighet, religiositet mer än religion. En förståndsmässig religion verkar avkylande och fränstötande på den kvinnliga psyke. Hon har behov av mera livsvärme än mannen. Religiöst hyckleri är för henne något utomordentligt avskyvärt. Hon kan knappt fatta, hur en människa kan vara så usel, att hon inlåter sig på något sådant. När kvinnan är religiös, är hon det — i allmänhet — med själ och hjärta.

Hur skönt och tilltalande det än är att möta en verkligt from kvinna, kunna likväl religiositetens uttrycksformer stundom verka osmakliga. Jag glömmer aldrig, vilken vämjelse som fyllde mitt inre när en äldre kvinna, som strax före min studentexamen rekommenderat Erlennmeyer-vatten såsom ett behagligt lugngivande medel, ropade efter mig i trappan, då jag tagit avsked: "Kom ihåg, att näst Gud är Erlennmeyer-vatten det bästa i världen!" Men jag har ej ett ögonblick betvivlat, att hennes uppsåt var det allra bästa. Hon ville icke profanera det heliga. Men nog blir det i själva verket vanhelgat, då en "gudlig jargon" får fara ohejdat fram och späcka kvinnans vardagssamtal med bibelspråk o. d.

Skönast kommer i varje fall kvinnans religiositet till synes i hennes stora och djupa mildhet och fördragsamhet. Vad religiösa schartauanskor förmå åstadkomma till favör för sina "rätta lärare" är nog något ytterst okvinnligt, och jag har — göteborgare som jag är — ofta undrat, hur den kvinnliga psyke kan trivas i den kyla, som vilar över schartauans predikningar än i dag. Och likväl äro deras åhörare så gott som uteslutande

kvinnor. Har västkustsvenskans psyke genomgått en så genomgripande metamorfos, att hon börjat må gott i trilogiernas själskyla? Då har den vansläktats, förlorat "det evigt kvinnliga", den varma och värmade livsrytmen.

Rabindranath Tagore, den ryktbare indiske diktaren, har träffande betonat kvinnans uppgift i livsutvecklingen. Han har upprepade gånger framhållit, att om kulturen fortfarande såsom hittills får vara så gott som uteslutande maskulin, "en våldets kultur", måste den sammanstörta genom en rad av katastrofer. Det enda, som kan rädda den, är kvinnans ingripande. Hon måste — såsom Tagore betonar — "skänka sin livsrytm åt denna maktens hållningslösa rörelse". Vår kultur behöver få in uti sig ett passivt element, brett och djupt och fast. "Kvinnans uppgift är jordens passiva uppgift, som ej endast gör det möjligt för trädet att växa utan håller dess växt inom tillbörliga gränser. Trädet måste äga livets äventyr; det måste sända upp och breda ut sina grenar åt alla sidor, men alla dess djupare funktioner äro dolda och bundna i jorden, och detta gör det möjligt för det att leva."

Detta Tagores krav på ej blott utveckling, utan även harmoni i utvecklingen, ej blott manlig kraft, utan även kvinnlig jämvikt — vad är det väl annat än en omskrivning av kravet på religiositet? En kultur utan fromhet är lik ett träd utan rötter. "Das Ewig-Weibliche zieht uns hinan" — utbrister Goethe i Faust strax efter det han betonat, att "alles Vergängliche ist nur ein Gleichnis". Och vad innebär väl detta annat, än att det finns *något evigt i det kvinnliga*, och att det är lättast att uppspara det eviga i den gestalt av det förgångliga, som är det kvinnliga, det för kvinnans psyke karaktäristiska. "Himlen" speglar sig klarast och skönast i kvinnans psyke, när denna är riktigt sig själv — lugn och harmonisk. Och när är väl denna sådan, om ej då kvinnan lever ett innerligt religiöst liv, låter "det eviga" härska i hjärtats fördolda värld — i mjuk undergivenhet under livets högsta makter. När den kvinnliga psyke är riktigt sig själv, då ljuder det städse där inne Maria-orden: "Se Herrens tjänarinna."

I betydligt högre grad än mannen har kvinnan visat sig äga en klar blick för varje enskild själs oändliga värde. Denna vördnad för individualiteten i varje människa ger kvinnans religiositet en säregen prägeln av värme. Mannen är tyvärr alltför saklig, alltför litet personligt intresserad för att kunna värna om *varje* människa, hur onyttig och obetydlig hon än må synas vara. Därför är det verkligen ett glädjande tecken, att kvinnans röst börjar mer och mer få resonans. Det kommer att omgestalta kulturlivet, ty kärlek, varm personlig hängivelse har en underbar kraft. Och för kvinnan är religiositet kärlek — ej blott en kärlek, som saligt njutes, utan en kärlek, som strålar ut och värmer i varje individs genom mannens brutala maktsträvan förlamade och stympade värld. Det skall — låt oss hoppas det — i en stundande kulturepok bliva ådagalagt, att blott de ödmjuka äro i stånd att ärva jorden. Och de ödmjuka äro de, som besjålas av en varm religiositet.

Kvinnan har en utomordentlig förmåga att se något stort och skönt skimra igenom även det mest vardagliga. Vad som förefaller mannen vara alltför vanligt, alltför enformigt, alltför torftigt, är i kvinnans ögon måhända ett under. Och detta tack vare hennes religiositet. "Vår vardagsvärld" — säger Tagore — "liknar en rörflojt, dess verkliga värde ligger ej i den själv — men de som äga gåvan att i stillhet lyssna, kunna förnimma den musik, som den oändlige spelar genom själva tomheten." För kvinnan blir Jesus av Nazareth ej så lätt blott en söndagsfrälsare, för vilken man intresserar sig blott vid kyrkbesök o. d., utan för henne blir han en makt i vardagslivet, som gör detta till en kärlekens gudstjänst alltigenom. När kvinnan förlorar intresset för de ting, som äro vanliga, d. v. s. sin djupa naturliga känslighet, och blir sensationslysten, då är hon ej längre from, då har hon förlorat fästet i Guds värld. Och då är hon olycklig. Då skrämmer henne vardagslivets tomma enformighet.

Ej sällan antager kvinnans religiositet en mystisk färg. Det gäller särskilt om den ogifta kvinnan, vilkens förhoppningar om äktenskap länge blivit gäckade. Religionen blir då lätt nog för henne ett njutningsfält: hon frässar i ekstaser och visioner. Och den sällhet, hon så lever uti, kännes desto ljuvligare, ju djupare försakelsen erfares, d. v. s. ju hetare livstörsten bränner. Stundom kan det inträffa, att självhängivelsen slår över i fullständig självuppgivelse, i det egna jagets drunknande i det oändligas ocean. Då stå vi inför verklig mystik, som ej sällan ter sig utomordentligt skön.

Ju djupare kvinnan tränger in i sin egen psyke, desto klarare inser hon, att hon ej kan tillfredsställa dess innersta behov, om hon ej lever i levande gemenskap med honom, i vilken vi "leva och röra oss och hava vår varelse". Och hur mycket hon än stundom nedsjunker i andelöst imiterande av det för mannens psyke karaktäristiska, går det likväl ej för henne att döda sin kvinnlighet. I livets allvarsstunder bryter den fram och säger henne tydligt och klart, att det finns något "evigt kvinnligt", som aldrig dör: en i djup harmoni med livets högsta makter levande kvinnlighet. Det är den, som skall rädda världen från undergång — eljest ingen!

## Kvartalsskiftet stundar

*vadan ärade kvartalsprenumeranter torde utan dröjsmål förnya sitt abonnemang för undvikande av avbrott i expeditionen.*

*Som förut få kvartalsabbonenterna tillgodoräkna sig*

### Iduns Julnummer

*med dess förträffliga litterära innehåll av våra främsta författare och artistiska illustrativa utstyrsel av framstående konstnärer.*

**Prenumerera genast!**

**Äkta Spets- & Sidendépôt**

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00.

2 tr. HISS.

Riks Ö. 4 36.



**ÄKTA**

SPETSAR · MOTIV · KRAGAR

i Venice, Point, Valenciennes, Malines, Filet, Irland, Knyppingar m. fl.

# Knarken. En kattstudie av Elsie Nordensvan.

AFTONEN VAR BLEK OCH KLAR. Fönsterna skimrade vitaktigt. Den gamla lönnen och det stora brutna taket stodo svarta mot solnedgångens urblekta, ändlösa pärlemor. Och syrsorna gnedo, ett envist genomträngande ljud som av klirrande silversträngar genom den ljudlöst tysta kvällen. Framför mig gled något vitt genom gräset.

"Knarken!" — Inte ett ljud till svar. Upp på gården drömde bodar och gamla träd.

"Mja", sade Knarken borta i mörkret. Och där låg han, kastad på sidan, drog sig, vältrade sig på rygg och skubbade ryggen. Tassarna i vädret som ett litet barn. Jag gick dit. Han for upp, han högg någonting, han kastade det som en boll, lät det springa, satt stilla och spann, spann som ett lejon måtte spinna, nere i basen, fruktansvärt och dovt och grymt. Han slängde sig i det svala gräset och jamade av njutning och högg som för ro skull en spikbesatt tass i sitt offer, spann och gjorde sig ingen brådska. Äntligen krasade rättan mellan hans tänder.

Där satt den tama huskatten ensam i den ambrosiska natten och åt med ett sömnigt välbehag. När inte en bit av rättan fanns kvar — utom svansen, som alla katter försmå — då ropade han, en enda råmande jam. Nu ville han sova ruset av sig i bäddad säng. Ingen svarade. Några minuter senare gick han långsamt och mjukt ut på den bleka ängen.

Jag öppnade visligen inte. Ty jag vet, hur det är, att ha Knarken inne en sommarnatt. Så länge det ännu är mörkt, är han from som ett lamm. Men framemot morgonen, klockan två eller så omkring, hör jag en fågelunge intill mig. "Ji, ji", piper den, och det är Knarken! Kapprak står han på två ben med framtassarna på lakanet och näsan över min näsa och fixerar mig intensivt, tills jag plötsligt far upp, ty jag känner, att någon står vid min säng. Knarken står där, stum som en bild. Då räcker jag ut en fumlig hand och smeker honom om pannan — och vänder mig om, drar täcket högt över öronen och tror i min enfald, att han skall låta mig somna om. Det piper så sakta, det gnäller så hovsamt, tyst, så tyst, som man talar i mörkret. Och så kommer en väldig klump. Han står på mig, går på mig, sitter tåligt och trampar och trampar (som Döden i "Näktergalen" på den kinesiske kejsarens bröst), och äntligen vräker jag honom i golvet: "Knarken, jag sover!" Och jag sover. Men det rör sig så otryggt i sängen. Upp på kudden sitter den väldiga katten och trampar. Skönt att trampa, nästan lika skönt som på ett papper. Jag känner hans varma päls emot kinden och hör i min dvala hans gurglande, snörvlande, knorrande surr — — — Ingen pardon, det är tydligt nog.

Tittar jag upp, med en modlös suck, då står han på golvet. Sticker jag ut en ännu sovande fot över kanten, då stryker han sig mot den foten, då står han på huvudet av glädje och spinner triumf. Och till sist när jag vacklat upp ur sängen och rysande står på det kalla farstugolvets och fumlar med låset till ytterdörren, då springer han av och an över mina fötter av pur förtjusning, jamar och kvittrar i avbrutna snarkningar — timmerstockar av spinnande. Jag murrar och svär och ler ändå: "U, du din Knark, jag drar döden på mig", och frossan ilar genom mig. "Urrr-r-r!" gnolar Knarken, salig, oskylig och säll. Låset far upp. Han går ut i den kyliga morgonen, stolt, med högbyren svans.



"Där kommer magra Hans, där kommer rid-dar Skinn och ben"! Magen kommer allt närmare marken, rättorna tynga, jojo. Nå, orkar du fram?"

Han släpar sig några steg genom gräset — och låter sig falla i blomsterrabatten. Där ligger han mjukt på en solstekt madrass och pressar ihjäl penséerna. Jag sätter mig ner och börjar massera hans ena öra, rytmiskt, metodiskt. Det ena ärtgula ögat öppnas och sluter sig, långsamt, metodiskt. Benen sträcker han långt ifrån sig, myrorna springa över hans tassar. O, vad han sover! Över hans huvud prunka kejsarkronor och liljor.

Sara är grannens vita katt, Lasse är Saras vita barn, ett levande nystan, som leker med allt han får tag i, regndroppar, grässtrån, Knarkens svans; han har inte begrepp om respekt. När Lasse sitter på farstubron och Knarken vill in, så morskar den lille upp sig och fräser, och det händer — ja, jag skäms — det händer, att Knarken går "udenom", gör en lov över gården och låtsas, som om han aldrig ett ögonblick ämnat sig in.

Sara går in i vårt kök och skyndar att lapa i sig den tjocka, sura grädden på Knarkens mjölk. Kommer han modfällad och tittar i dörren, bligar hon bara upp ett tag med sina små tomma runda ögon som krusbärskart och spottar föraktfullt åt den kultiverade mesen, som är dubbelt så stor som hon och som inte törs! Hon kan ju inte begripa det minsta av Knarkens försynta, timida natur, hans avsky för slagsmål och brutalitet. Ty vår jätte är from som ett lamm.

Hellre Daysy än Sara! Daysy är pudeln, en godmodig ungdom. Henne kan Knarken respektera. Hon svansar ofta in till oss ett tag och bockar sig av fögnad, orolig är hon, hon klappar omkring i ett. Ibland lever valpen i henne upp. Då ramlar hon som en kanonkula utför trappan och vidare i karriär över gården, där Knarken begrundar under sitt Bodhitråd, och tvingar den gamle filosofen att långsamt och motvilligt rätta sig upp i ett träd. Det är ett malplacerat skämt. Aldrig skulle hon bita Knarken. De äta ur samma skål ibland och somna sida vid sida i sanden. Då klappar jag båda två, en med vardera handen, hund och katt, och tänker med vemod på människovärlden — 1918.

"Öä! Aa-a-o!" —

"Men Knarken! Så fräckt, så påståeligt! Min vän, vilken ton!" Jag rusade upp för att öppna. Men ute i köket tryckte jungfrun honom i famnen och överhöljde honom med kyssar: "Lilla Knarken, kära Knarken, vad vill du? Vad är det du vill?" Han lät henne jollra. "Du vill väl ha mat. Titta hit!" Men han gick. "Skall du inte tycka om strömming ens!"

Jag hörde ett välkänt, sakta klappande ljud, det är klorna mot mattan. Knarken nalkades, orolig, tyckmycken, flög som ett skott upp i soffan och stod där och såg sig omkring. Jag läste och lät honom hållas.

— "Mä-ä-ä!" sade han påstridigt. "Här är jag ju." Rösterna rungade av spinnande. — "Knarken, hur är det fatt, mitt stora lejon?" Han knakade och spann, stod stilla med huvudet sänkt och trampade som en trampkvarn och spann med ett allvar, som om han fullgjort en uppgift. Brungrön och vit och mycket stor. "Det har hänt flera än dig, kära du, att bli 'med tiden tämligen fet'." Han bligade på mig under lugg. Upp ur hans innersta välldde ett mullrande, knorrande av ett passivt, lättjefullt välbehag. Mot Knarkens dånande basmusik är andra katters som myggor skrala diskant. Tiden gick. Där stod han med halvslutna ögon och spann och trampade, som om han trampat ett orgelverk, tänjde ut en herkulisk ram med fem förfärliga klor och trampade gravitetiskt i soffan upp och ned med en enda tass. Ur hans blinkande strimmor till ögon lyste en ärtgul och mild blick, full av den stora resignationen.

Så sjönk han ihop och satt och spann — nosen sträckte han enfaldigt fram — surrade som ett spinnrockshjul, försjönk i sin egen musik. Det är naturens egen ro, som knorrar ur djurets inandömen, omedveten, med ändlös fred.

Han sov, och jag satt och beundrade honom. Alla de väldiga mjuka tassarna hade han sträckt ifrån sig, han låg som en skjuten hare på sidan. Man behövde bara dra ett snöre genom alla fötterna och hänga upp honom. Men Knarken anade intet ont och smålog i sömnen, gipan krökte sig upp mot det silkesfodrade örat. Ögonens smala, svarta strimmor stripade genom de bruna gardinerna, stora, ordentligt symmetriska fläckar, en på vardera sidan om pannan och ut över vardera örat. Han sov den oskyldiges sömn och snarkade sakta och lugnt. Leendet låg så gemytligt och vänligt över den smala vita kinden, över den breda, bruna näsan, Knarkens pikanta, svartbruna näsa.

Bäst det är är han vaken igen. Han sträcker sig, skjuter rygg — det knakar i alla fogar — ler sitt satyriska-humoristiska leende, gaspar av hela sin själ och visar sitt "skalbaggens tecken på tungan" (som visar hans höga extraktion och hans avlägsna släktskap med Apis), och knyter ihop sig järnhårt. Djupt ur den runda bullen till mage tränger ett lättjefullt surr-urr.

Jag knådade Knarken stilla och fredligt och sjönk i en stilla kontemplation, som mest var förundran över Felix Domestica.

Trevnad heter du, spinnande kisse — eller du heter Hemlighet, sfinx med den stora, stirrande blicken. Hundarna låter du drumla och tumla, barn som de äro. Du är så mycket äldre än de. Hundarna ävlas om människoynnest. Du är dig själv. Säg vad du tänker, när du ljudlös sitter på ängen, förstenad i kontemplation som en indisk fakir, och timmarna gå, svala, fuktiga gryningstimmar — du sitter och väntar. Väntar utan desperation; tiden

finns inte till. Eller om vintrarna, när du vill ha en "retraite" och drar dig tillbaka i djupet av någon garderob och ligger på skorna eller i skåpet, där det är ensligt och hett, sen du med tassens "krokot igen" din dörr. Grips du av leda för människosläktet? Roar det dig att låta oss söka i hela huset, för att på sistone hitta dig — i stoppningskorgen! Bakom en trave av korgar och bråte ligger du nöjd och allvarsam, som en jättefågel i boet — på nålar och stoppgarn och strumpor och allt. Du har ditt huvud för dig.

Ingen har någonsin förstått en katt. Ingen (som sett honom återvända från jakten, fylld av sitt eget beröm, med en rätta i gipan och jamande dovt, ett underligt spinnande ljud, en ton från civilisationens råa morgongryning), vågar tro, att han känner det djuret. Ty det är samma katt, som om vintrarna är en välvillig filosof, krupen tätt intill arbetslampan i en bokmalls bibliotek. — Sov Knarken, min vän! Ty du är en vän och en, för vars gåtor och hemligheter man hyser respekt. Hunden kan bli en betjänt. Det kan aldrig en katt. "Sov med en haremsdams lättja och ro."

Och dock är det bara en hårsman, som skiljer din vegetativa ro från din gränslösa nervositet!

\*

Två år gammal blev Knarken fotograferad. På detta sitt allra första porträtt är Knarken en liten spenslig katt i minsta nummer av hundhalsband, med barndomens grace i den löjliga, bredbenta attityden och med barndomens liv och lust i den spelande, människovänliga blicken. Ännu tycker han livet är roligt och småler förundrad åt fotografen.

Tio år senare tog han ett ännu bättre porträtt. Där är han monumental som ett lejon eller en barsk gammal militär med snövit mustasch och klotrunda, vältaligt talande ögon. Öronen spända, solen skiner på pärlmorfodret, på ögat, på kinden, på fläcken på näsan.

Jag ler åt den lilles lodjurstassar och blida, förtjusande min. Men åt det gamla originalet ger jag mitt hjärta. Det sägs ju, att katten är lömsk. Knarken är själva pålitligheten. Han är en filosofnatur, godsint, gedigen och mycket feg. Förr var han tämligen sluten och sträv. Flärdlös har han förblivit. Nu har han hunnit den stora blidhet, som är ett vackert åldrands krona.

Snart är det femton år sen jag konkade hem min fläckiga unge och alla sade: "Si, en sån fuling. Vad har han på näsan?" 'Fem öre för tassarna och svansen' är stående pris för en bondkatt. Jag gav fem för varje tass och fem för svansen, men så blev han ett praktexemplar.

Visst tyckte vi om vår lille Knark, som studsade som en boll efter papperstussar och kulor, som lurade bakom varje dörr, som dunsade upp på middagsbordet, när steken bars in, och spelade harpa på rottingsstolsryggen, så flisorna yrde, den lille Knarken med sin änglaoskuldsmin! Men öven den gamle Knarken skulle jag en gång vilja resa ett monument med inskription (fritt efter Olof Dalins): "Må jorden vila lätt över honom, som med sin klokhed, sin trevnad, sin frid, lättat de mänskliga bekymren."

\*

Knarken sitter mitt på salsgolvet och skriker med högburen mule och framsträckt hals, som en kossa på en kulle: "Mi-a-o-o-u-o", ett enda ofantligt klagorop. Det börjar i diskant och sänker sig hotfullt och slutar i en utdragen flöjtton. Han har tråkigt, det

är bara det. Han är fjorton år och börjar bli difficil.

Fyra dörrar öppnas, fyra huvuden titta in och ropa: "Hur är det, hur är det? Vad är det du vill?" Då vänder han huvudet runt, som en kanariefågel, och vädjar i tur och ordning till alla de närvarande, ett "mia-a-o-o-u", blinkar åt herrn i huset med stora, talande ögon, som skifta i bärnsten och guld och ärtpuré (om man skall vara exakt, eljes bara i guld), klipper med sitt ena öra och pratar och gnatar en lång stund. "Roa mig," säger han vresigt och sänker tillsvidare ögonlocken om sitt guld och sjunker ihop som en stor höna.

"Ska' vi gå in i skåpet?" (det är ett gammalt skulpterat skåp, som är oemotståndligt för Knarken — han kan aldrig förstå, var det öppnas.) "Ska' vi?" — "M-brrr!" Han reser sig, intresserad mot sin vilja. Och där ha vi nu Knarken, förtrollad! Han sitter nedanför sitt stora skåp och beundrar det och undrar över det, skriker åt oss av förtret och nöje, reser sig och går som Mästerkatten på två ben emot det och luktar och snusar — var döljer sig springan? Han blir desperat, far upp på en stol (det går ormlika kårar över pälsen) och tänker hoppa upp på skåpet — kanske sänker man sig ner i det ovanifrån — morrar, spinner, försöker underifrån. Han leker road för att slippa ha så tråkigt. Se hur han smyger kring de svarta kulorna till skåpfötter, öronen bakåt, huvudet platt som en orms.

"Skåpet är förtrollat, Knarken. Därinne bor den mäktige anden Miaouääö..." Och så ställer jag mig bakom hörnet och visslar helt sakta som en fågel och gnäller som ett litet barn. Men hans högvördighet önskar inte ha några motgångar. Han springer fram till mitt hörn, reser sig med uppsträckta armar mot skåpet som en oront, gör fem ordentliga ripor i ebenholzen med varje tass, medan han låter sig glida ner, och tar himlen till vittne på att det är gement att driva gäck med en gammal katt, när han är så vänlig och gör sig besvär att leka lite med dottern i huset. Och så är han återigen en sjuttiofemårig gubbe och erkänner inte, att han har varit road av skåpet.

Han svansar in i sängkammaren, där mamma går och plockar fram sysaker. "Vra-a," säger han, halvt smeksamt, i rösten darrar redan spinnandet — om han skall få sin vilja fram — och morrandet, gnatandet — om han mot förmodan inte skulle få det. Allt mer triumferande "Vrrra!" Det betyder "Sätt dig!"

Nu sitter hon i sin stol, Knarken står nedanför, på språng, och blickar uppåt med oemotståndliga ögon: "Du kan väl inte neka mig?" Och där har hon klumpen i knät. Han spinner, som om hela rocken skulle brista, och trampar och trampar, spinner med ett uttryck av smärtsamt koncentrerad njutning, med darrande överläpp och en nästan omärklig runkande rörelse fram och tillbaka. Ymniga mängder av katthår fastna i silket och fastna i tyllen, ett inslag av knarkpäls gör susen i mammas broderi. Det är mitt under köldperioden och tämligen rusligt i rummen, men hon har sin kamin i knät, tung och besvärlig, men utmärkt varm. Så småningom mojar musiken av. Han sjunker ihop till en blytung klump. Hon domnar i benet, men Knarken njuter "den bästa rätten uppå livets bord."

\*

I slutet av oktober blev Knarken sjuk. Kinden svällde upp till en bulle. "Så du ser ut! Har du tandvärk, Knarken?" Han teg och stirrade sorgset framför sig. Ögat blev min-

dre, svullnaden större, han måste till veterinären.

Där blev Knarken rakad på ena kinden, rakad och målad med brun jodd. Så han såg ut! Ingen vågade se på den andra och säga, vad hon tänkte.

Till sist blev han opererad på Veterinärinstitutet. Det skedde en morgon. Fram på dagen var jag och hälsade på, "avd. kattor m. m." Ena väggen var en rad av stora burar. I den närmaste — vad för ett djur? Huvudet lindat i blodiga trasor, kroppen nästan fullständigt dold av en väldig kvarnstenskrage av papp. "Mja," sade han och raglade fram till gallret. Det var Knarken — sövd och opererad! Han slickade mig på handen med sin lilla sträva borste till tunga, och så talade vi inte mer om vad som varit.

Dag efter dag var jag där. Jag gjorde bekantskap med Knarkens rumskamrater, ett vilddjur i galapäls, med ögon av kattguld, och en långnäst och mycket sjuk, som envist låg i sitt hörn och som satt sig i sinnet att svälta ihjäl.

Så fick Knarken komma hem.

Det var en novemberkväll. Där sutto vi, Knarken och jag. Jag lutade huvudet hårt mot hans stora, mjuka kropp, och i örat rundade sakta — ett litet sorgset spinnande, trots allt. Just då dödades människor hopvis, kriget och spanska sjukan kostade tallösa människoliv — men min snyftning gällde en sjuk katt.

Medan jag strök honom över den kutiga ryggen, kom jag att tänka på några små teckningar, som jag för länge sen sett i en tidning: "Hans herres röst," en herre ropar ur grammfonen på hunden, en liten terrier, som vettvill och skällande ser sig omkring och undrar, varifrån rösten kommer, (husbonden skrattar borta i hörnet); "Hans hunds röst," samma herre, nu en gubbe i nattrock och tofflor, hör med tårar den lille terriern ilsket skälla ur grammfonen, hans döda hund... "Min vän lever" och "Min vän är död," vore det inte en lika så god rubrik över denna lakoniskt berättade tragedi? Vem skulle skrattat, om vännen varit ett barn? Nu var det bara en hund, och däri låg det löjliga.

Nog fick Knarken den ömmaste vård. Men skötsel och omsorger ledde till intet.

En dyster höstkväll kloroformerades Knarken på Veterinärinstitutet. "Nu sover han," sade vaktmästaren och ställde varsamt ner hans korg på bordet. Så fint hade han lagt honom i korgen med tassarna böjda och ett stort stycke bomull som huvudkudde.

Aldrig skola vi glömma dig. Aldrig skola vi komma på gatan utan att titta upp mot fönstret, där du brukade lysa som fyrbåk. Aldrig kunna vi dricka vårt middagskaffe utan att koppen darrar i handen, ingen kisse sitter längre nedanför och spinner och ropar på grädden. Aldrig kunna vi sitta på gården, vid dvärgplommonträdet och liljerabatten, utan att skicka en tanke till dig. Där låg du så ofta i kontemplation — som Buddha under Bodhiträdet. Den platsen valde du ut åt dig, och där vilar du nu.

Han var en personlighet, en guldkaraktär, en intelligens. Han nådde så långt, som en av hans släkte kan nå. Om vilken av oss skall man kunna säga detsamma?

"Bara ett djur?" Djuret var det jag höll av, djurets tysta, trofasta vänskap, djurets stillsamma resignation.

Som dygdernas krona nämner Stiernhielm "Then ädele mildhet". Den var själen i Knarkens gula öga.



# Plastisk konst och Kamerakonst.



FRÅN HUGO ELMQVISTS UTSTÄLLNING AV PLASTISK KONST I NORDISKA BOKHANDELNS KONSTHALL.

1. Lady Paget. 2. Självbetraktelser. 3. Aning. 4. Patrimonium. Plikt känslan för fosterlandets försvar.



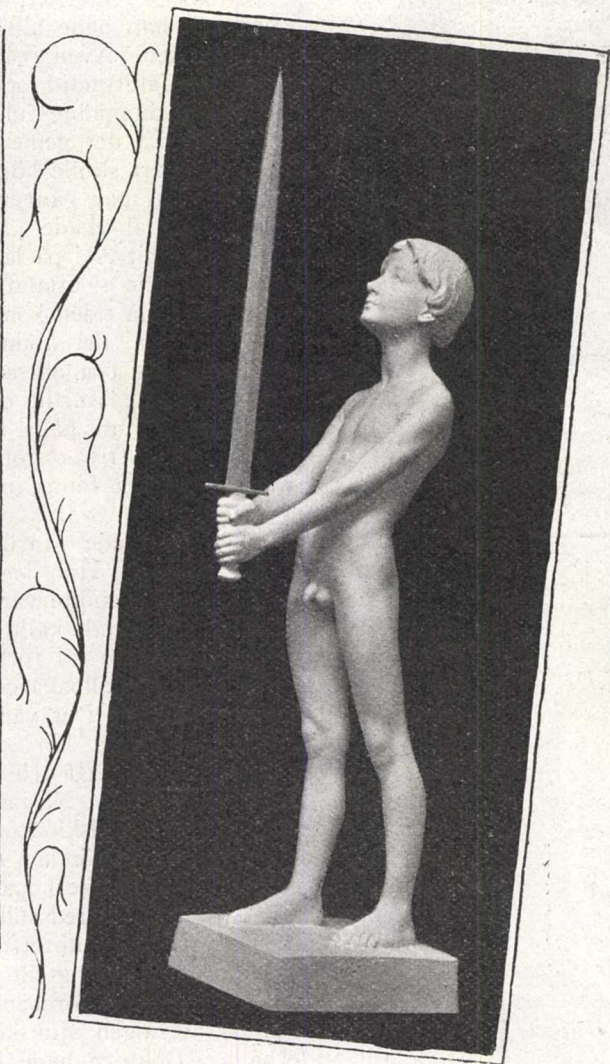
## Den stora kärleken.

NÄR ALF BRYHNE ÄNNU VAR EN liten gosse brukade han smyga sin smala, magra arm om sin mors liv, luta sitt mörka huvud intill hennes axel och tröstande viska: "När mamma kommer till mig, då ska mamma aldrig mer behöva ha några bekymmer, då ska ingen få säga ett ont ord till mamma, och aldrig mer ska det vara bekymmer för pengar, för hos mig ska mamma få det fullt upp." — Då kunde det ibland hända att hans mors sköna ögon fylldes av tårar, som dock aldrig tillätos att rinna ned på kinderna, och att hon med passionerad häftighet tryckte den spenslige gossen hårt intill sig. — "Alfen min — gossen min! ja när mamma kommer till dig, då får hon det nog gott." — Men det var barnets stora kärlek som rörde och tröstade henne, inte tanken på att löftet någonsin skulle kunna infrias. — Alf var ju så liten och svag — ännu mera värlös än hon själv! — och det olidliga nuet tryckte för mycket för att ens som dröm, kunna låta henne skymta en ljusare framtid. —

När Vivika Losgand ännu var ung hade hon mot sin släkts vilja givit sitt rika, varma



# Två utställningar av intresse.



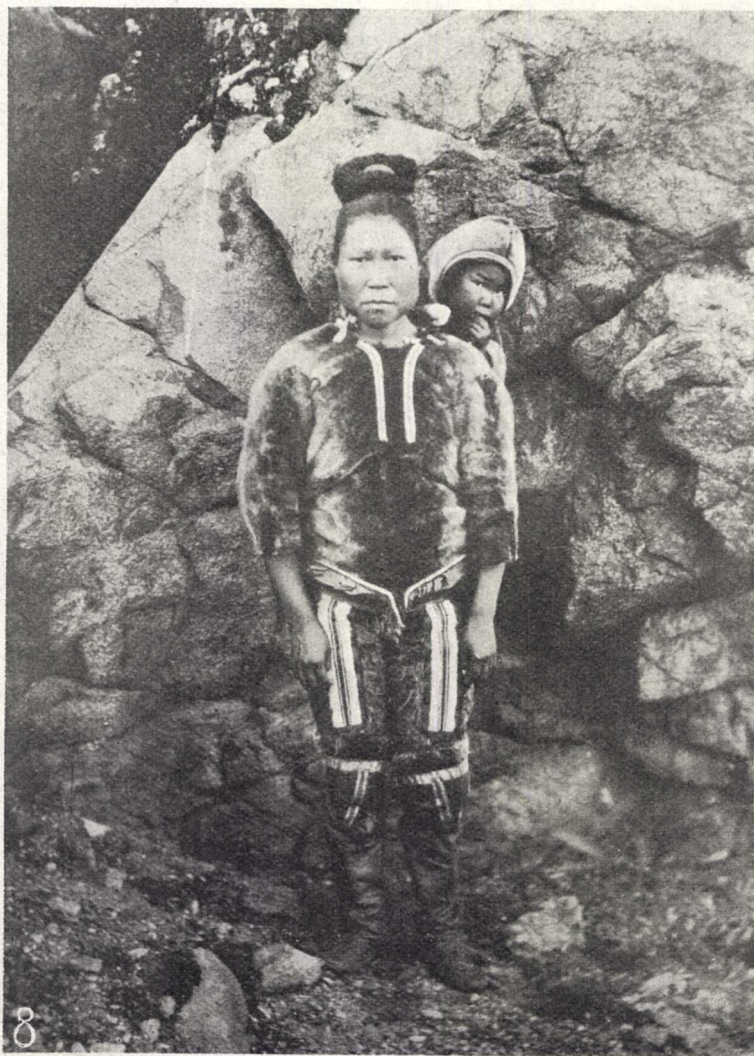
FRÅN DEN FOTOGRAFISKA UTSTÄLLNINGEN I  
KONSTAKADEMIEN.

5. Porträtt från Ateljé Ebba Lindegren, Eskilstuna. 6.  
Porträttgrupp från P. Pramm, Karlstad. 7. Barnpor-  
trätt från Kauderns ateljé, Stockholm. 8. Grönlands-  
kvinna. Från Dr. Th. Krabbe, Köpenhamn. 5—8, O.  
Ellqvist foto.

## Av Hedvig Billing.

hjärta, sin lilla förmögenhet och sitt stolta, vackra själv åt en henne ovärdig man. — "Han kommer att göra dig olycklig", hade hennes bror varnande sagt, "men kom då inte till mig!" — Det gjorde hon heller inte, men att brodern haft rätt, det fick hon snart erfara. —

Det finns många sätt att krossa en hustrus hjärta och låta henne tömma olyckans bägare ända till dräggen. — Lars Bryhne kunde dem alla. — Ibland fattades hon av en för-  
tvivlad lust att gå — gå bort från kränknin-  
gar, oförrätter och förödmjukelser, men det var ju barnen — hur skulle hon kunna lämna dem? — Isa, den älsta, som ärvt något av faderns hårda kynne liksom även hans vackra, blonda utseende, och dessutom i viss mån även var hans favorit, hon kunde nog möjligen reda sig, men Alf, gossen med det veka, alltför känsliga lynnet, hur skulle han kunna leva utan modern? — Så höll hon ut, bar sitt huvud högt, trots allt hon fick genomgå och klagade aldrig, men för vart år som gick blevo silverstrimmorna i det svarta håret allt talrikare och det vackra ansiktet fick ett förpi-



nat, stelnat uttryck som aldrig vek annat än för Alfs passionerat tröstande: "När mamma kommer till mig —! Vänta bara tills mamma kommer till mig —!" —

Ty tanken på att en gång kunna hjälpa modern, det var gossens varmaste barndomsdröm, hans ynglingaålders aldrig svikande ledstjärna; för detta spände han sina krafter och inriktade hela sitt liv. — Och äntligen tyckte han sig stå vid målet. — Han hade fått plats som förste kontorist hos den ansedda firman Mohrland & Söner; han hade en god lön, sina principalers förtroende, och hade de bästa framtidsutsikter. — Från moderns sida fanns ej heller längre några hinder. Hon var bliven änka och hade de

sista åren bott tillsammans med dottern. Men Isa skulle snart gifta sig och då bleve modern ensam. — "Nu slår vi oss ihop, mamma!" — hade Alf sagt på sitt ömma sätt, och modern hade smålett — lyckligt och jakande. — Alfs kärleksfulla gossedröm! — skulle hon verkligen få leva för att se den förverkligas!

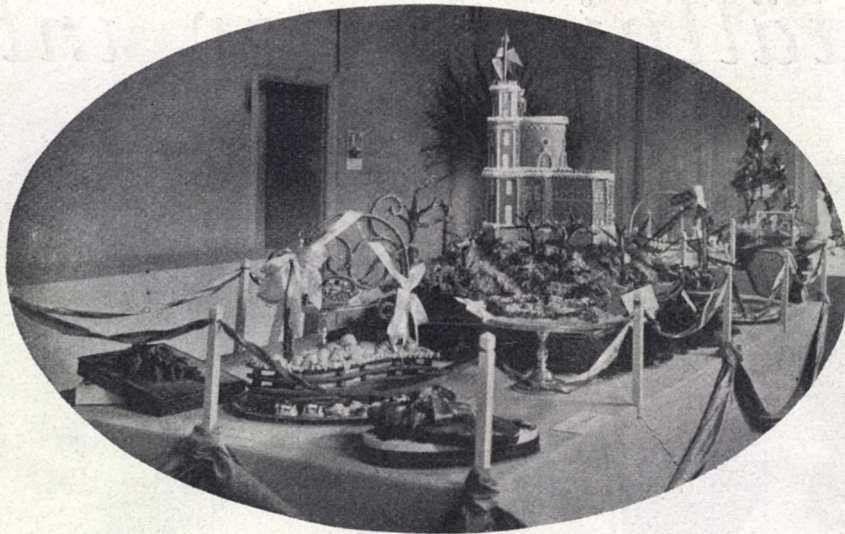
Ett hinder fanns dock — bostadsbristen! Före nästa år kunde ingen våning erhållas — mor och son måste ge sig till tåls vintern över. — Men den vintern var det som Marthe Mohrland kom in i Alfs liv. — Hon var chefs brorsdotter, föräldralös och självförsörjerska och hade plats på kontoret. Marthe var en lång, slank flicka med rikt brunt hår kring ett oregelbundet ansikte som ofta verkade fult, men aldrig intetsägande och som ibland kunde få något av förtjusningens tjuvkraft i minspelet och i de mörkblå ögonens djupa blick. — På förmiddagarna under kontorsarbetet hände det inte så sällan att Alf kom att blicka in i de där ögonen och för var gång tyckte han att de blevo allt vackrare och ömmare, ända tills blotta tanken härpå kom hans hjärta att klappa fortare och hans blod att sjunga. Och fast inga ord ännu uttalats härom log kärleken ur deras ansikten, och när deras händer möttes gick det som en darrning genom dem båda. —

När julen kom reste Alf, trogen sin vana, hem till modern. — Då Marthe på julaftons morgon kom in på kontoret, såg hon med förvånad missräkning, ty hon visste att Alf bjudits att tillbringa juldagarna hos farbroderns, sin kusin Simon Mohrland sittande på Alfs plats. —

"Var är herr Bryhne, Simon?" frågade hon hastigt. — Simon Mohrland såg upp från sina papper med en lustig glimt i ögat. — "Han for sin väg i går kväll", svarade han. — "Han skulle hem och jula hos 'sin stora kärlek'. — Vi ha ju bjudit hem honom på julafton, men han lät sig ej rubba; och så lovade jag sköta hans plats här på förmiddagen."

— Marthe blev kall och varm i ett andetag. — "Hans stora kärlek!" — Alfs stora kärlek! — Och vad var då hon? — "Jaså! ja, men då hade han ju antagligen skäl att avslå bjudningen", hörde hon sig helt lugnt säga, med en röst som hon tyckte inte var sin egen, men som nog ändå var det efter som kusinen alls inte tycktes fästa sig därvid. —

Alf kom hem tredjedag jul.



Feiths konditori i Stockholm bidrog på Hantverksutställningen bl. a. med denna trevliga uppsats.

## Min örtagård.

Av ERIK GUSTAF SKJÖLD.

FÖR LÄNGE, länge sedan  
en örtagård var min.  
Som liten pilt så ofta  
jag följde mor ditin.

\*

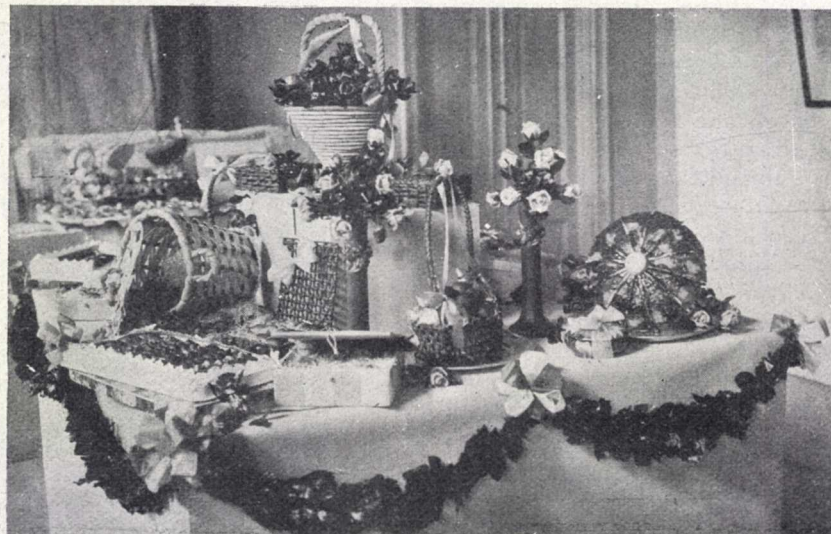
Där fick jag plocka blommor  
och njöt av färg och doft.  
Vad störde då min lycka,  
att allt en gång blir stoft?

\*

Den vida blomsterskörden  
jag strödde i din famn;  
du smekte ömt mitt huvud  
och gav mig ljuva namn.

\*

Nu, moder, är du borta —  
och stängd min örtagård.  
De blommor, nu jag plockar,  
jag lägger vid din vård.



Från Hantverksutställningen i Stockholm: en vacker uppsats med "sockerkorgar" etc. från Filips konditori.

Han hade firat en god helg samman med modern och de nygifta, som även kommit på besök. Isa hade vunnit genom giftermålet, tyckte Alf, och svågern och han hade alltid varit goda vänner. Även fru Vivika hade förefallit nöjd och lycklig och förhoppningsfullt talat med Alf om det gemensamma hem de snart skulle börja ordna. — Ett par gånger under dessa samtal hade Marthes namn kommit Alf på läpparna, men han hade ej uttalat det. — När den rätta tiden kom skulle han nog tala, det komme nog att ordna sig bra alltsammans, ty visst skulle Marthe och modern komma att hålla av varandra och trivas gott samman — därom fanns intet tvivel! —

Men när han änyo träffade Marthe blev mötet en stor missräkning. Hon besvarade knappt hans hälsning, och bemötte varje hans närmande så ovärdigt, så sårande kallt, att Alf efter flera misslyckade försök till förklaring, sorgsen och kränkt drog sig tillbaka och blev sluten och tyst även han. — Det var under det året som spanska sjukan härjade som svårast. Även till staden där Alf och Marthe bodde kom den stora plågan. Nästan inom varje hus låg någon sjuk, dödslockorna tonade högt och sorgligt varje söndag, och läkare och sjuksköterskor voro överhopade med arbete utan att ändå kunna tillfredsställa alla.

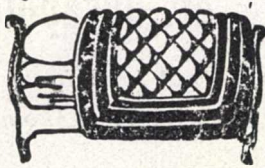
En dag kom Alf inte till kontoret och det sades att han under natten häftigt insjuknat. Han yrade och båda lungorna voro angripna. — Värst var ändå att ingen sjuksköterska stode till att erhålla. Doktorn hade försökt på flera håll, men de ordinarie sköterskorna voro upptagna, och alla andra, till och med Alfs gamla städerska, fruktade smittan. —

Alla på kontoret uttalade sin ledsnad och sympati, ty Alf var allmänt omtyckt — endast Marthe var alldeles tyst.

Men när grosshandlar Mohrland på kvällen kom och ringde på Alfs tamburdörr, i förhoppning om att vid denna tid möjligen träffa på städerskan, var det Marthe som öppnade. — Grosshandlaren spände ett par förvånade ögon i flickan. — "Vad i all världen gör du här?" frågade han i misslynt ton, — "här får du inte stanna." — "Jo" svarade Marthe kort, "tills han kan få någon annan som sköter sig stannar jag!" — "Du är galen!" fräste grosshandlaren. — "Men framhärda du i din envishet måste jag förbjuda dig mitt hus, och du mister din anställning." — "Farbror får

göra som farbror vill!" blev svaret, avgivet i trött men bestämd ton. — Grosshandlaren harklade sig en smula tveksam över denna halstarrighet. — "Är du kanske förlovad med herr Bryhne?" frågade han försiktigt. — "Nej!" svarade Marthe, och nu skälvde rösten en smula, "han bryr sig inte alls om mig. — Men jag älskar honom." — Då gick grosshandlaren, men utkommen i förstugan snöt han sig eftertryckligt flera gånger. — Följande morgon kom Simon Mohrland på besök. — "Har du telegraferat till hans mor?" frågade han genast. "Nej", svarade Marthe i trött ton, "jag vet inte hennes adress. — Du får vara snäll att göra det, Simon! — och

**DUN  
TÄCKEN**



Dubbelt hållbara mot  
vaddtäcken.

Högsta komfort.

**J. SVENSSON & BOURGHARDT**

Täckfabrik och Fjäderrenseri

VINSLÖV.

Katalog  
på  
begäran.



Rikstel.  
20 &  
121.



**STEINWAY**

Exklusivförsäljare Steinway & Sons  
Lundholms Pianomagasinet  
Skeppsbröggatan 2A, Stockholm

**SINGER**



Sybordsmaskiner

**Gyllenhammar**

Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Mus

För bleka, blodfattiga barn.

OBS! Gyllenhammars pak. Hafre-  
must för klena personer och barn.

**Goldwyn**  
TAND-CREAM

A.-B. De Förenade Kemiska Fabrikerne, Stockholm

**PARAMINT**  
PASTILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE.

Vid sjukdomar i munhåla och svalg.  
Effektivt skydd mot smitta vid  
epidemier.

SÄLJAS ÖVERALLT

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.



Mattia Battistini.

## Barnens dag,

denna Stockholms lysande höstfest till förmån för de fattiga huvudstadsbarnens lantvistelse under sommarmånaderna står ånyo för dörren. Grosshandlare Eliasson, festens ledande kraft, har i år nya överraskningar i beredskap åt publiken. Italienskt karnevalsiv lär skola komma att bilda cloun på Stadions arena, och för det syftet har engagerats Italiens förnämsta operasångare signor Battistini, vilken den första festaften, lördagen den 18, skall illustrera festen med sin sång.

.....  
så måste ju hans fästmo också under-  
rättas." —

Kusinens blick lyste upp i hastig förståelse. — "Jaså, du tog mina ord på *det* sättet! Det var ju hans mor jag menade. — När Alf och jag gingo på Handelsskolan, brukade vi kamrater alltid kalla Alfs mor för 'hans stora kärlek', därför att vi tyckte att hans sonliga ömhet var så ovanligt utpräglad! — Han är inte förlovad — visst inte! — Och fast du trodde det, sitter du ändå här, din stackare! Nog är ni kvinnor underliga, det får man då säga. — Nå, jag skall väl telegrafera, jag!" —

Fru Bryhne kom med ett tidigare tåg än väntat var, varför ingen mötte utan hon fick ensam leta sig fram till Alfs bostad. — Marthe kom och öppnade vid hennes ringning. — "Jag är Alf Bryhnes mor", sade fru Vivika vänligt, — "det är väl sköterskan?" — "Nej", svarade Marthe sakta, men utan att sänka blicken; — "någon sköterska står inte att få. "Jag är Alf Bryhnes mor", sade fru Vivika. Fru Vivika såg skarpt på flickan. Sjalsspänningen och tvenne nåtters vaka hade gjort Marthe ful — det syntes modern omöjligt att ställa henne i något samband med den skönhetsälskande Alf. — Men varför var hon då här. Vem var hon? — Vad ville hon egentligen? — Fru Vivika tog tyst av sig ytterkläderna och gick in. Marthe smög sig fram för att öppna dörren till sjukrummet, men fru Vivika hejdade henne. — "Låt mig

## Adèle Philipson 50 år.



50 år fyllde den 13  
d:s lärarinnan fil.  
kand. Adèle Philipson  
i Stockholm.

Fröken Philipson,  
som under många år  
varit lärarinna vid Ah-  
linska och Whitlock-  
ska skolorna, har ned-  
lagt ett stort arbete i  
allt, som rör flicksko-  
lelärarinnornas organi-  
sation, pensions- och  
löneförhållanden etc.  
Sedan många år är  
hon sekreterare i Aka-  
demiskt bildade kvin-  
nors förening och har för denna verkställt en mängd  
utredningar. Till Stockholms Flick- och Samsko-  
lors sjukhjälpsförening tog hon initiativet och är  
sedan flera år dess ordförande.

.....

**GAHNS  
TVALAR**



**FÖRSTKLASSIGA  
GULDMEDALJ STOCKHOLM 1897**

## BLOMSTERLÖKAR

av högsta kvalitet för drivning och utplantering.  
Rosor, Träd, Buskar, Fleråriga blomsterväxter  
..... jämte allt övrigt för trädgården. ....  
— Återförsäljare rabatt. — Katalog på begäran. —

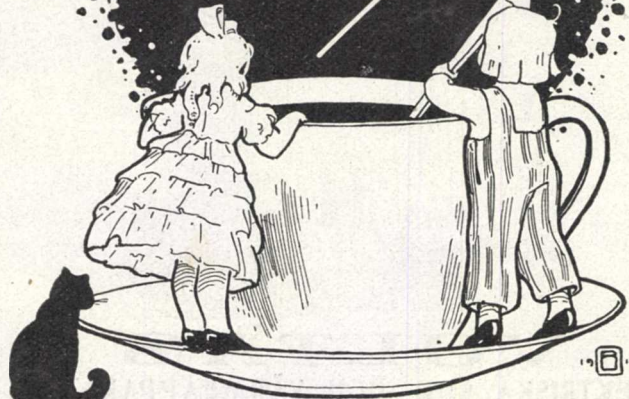
**A.-B. NORDISKA FRÖHANDELN**  
Mäster Samuelsgatan 45 - STOCKHOLM  
Riks Tel. 31725 Sthlms Tel. 14220



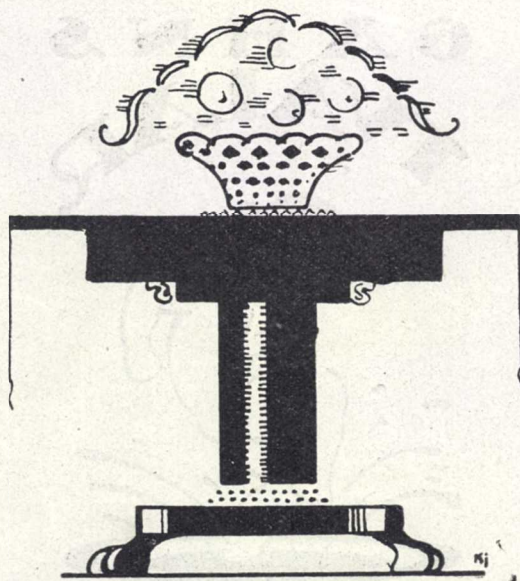
Specialaffär för  
**Sängar &  
Sängutstyrslar**

Stockholms Nya Järnsängfabrik  
(E. L. Ericsson)  
Norrandsgatan 33  
STOCKHOLM

**BARNENS  
MORGONDRYCK  
BÖR NATURLIGTVIS  
VARA EN KOPP**



**THULE  
CACAO**



## KVALITETSMÖBLER

**A.-B. SVENSKA MÖBELFABRIKERNÄ**

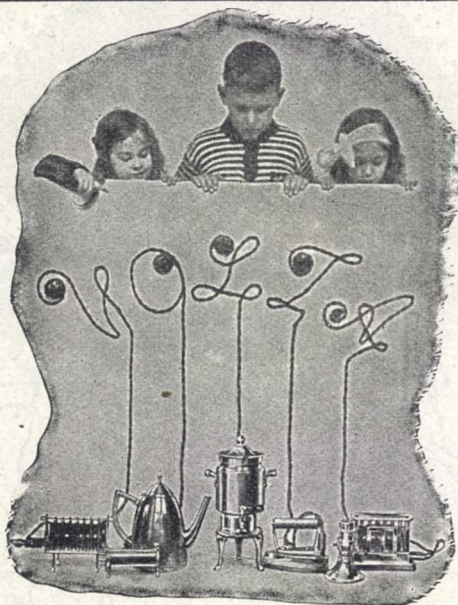
UTSTÄLLNINGAR

BIRGERJARLSGATAN 24 och HORNSGATAN 32

## MUSTADS IRIS

Smörblandat margarin

Prova och jämför med mejerismör.



## VOLTAS ELEKTRISKA KOK- OCH VÄRMEAPPARATER

HÅLLBARA - PRAKTISKA - ELEGANTA  
SPARA TID OCH ARBETE  
OUMBÄRLIGA I VARJE MODERNT HEM

**ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET VOLTA**  
STOCKHOLM

Utställning: BIRGER JARLSGATAN 21, nära Stureplan

först höra hur det är med min son", uppmanade hon en smula stelt. — "Han är mycket dålig och yrar ständigt", svarade Marthe sakta. — "Doktorn tror inte mycket på honom och har sagt att han ej får lämnas ensam. Därför har jag stannat tills — tills någon annan stode att få. — Skall jag gå nu?" — Angesten för svaret låg och skälvede i tonfallet och fru Vivika tyckte sig höra hur flickans hjärta slog. — "Hur hon måtte älska honom!" tänkte fru Vivika och den uppflymande modersavunden visade henne det omöjliga i att dela. — Det var hon, modern, som hade största rätten — hon ville vara ensam vid sin sons dödsbädd. — Då sköt en objuden tanke sig in. — "Den där flickan liknar mig. Som hon handlar så skulle jag också kunnat göra — och jag skulle inte därvid letts av några dåliga motiv." — Och den av tanken framkallade samhörighetskänslan var så stark att den tvang ord på hennes läppar som hon helst ej velat uttala. — "Stanna kvar om ni vill, barn!" — "Tack!" svarade Marthe enkelt — men det uttryck som härvid spred sig över hennes ansikte förändrade det på ett sätt som gjorde fru Vivika tveksam om hurvida flickan verkligen var så ful som hon i början tyckt.

Inkommen i sjukrummet såg fru Vivika genast att en öm och varsam hand varit i verksamhet där. — Hon märkte det på lampans synbarligen i hast sydda gröna siden-skärm, på gångmattorna som lagts så att de, så mycket som möjligt var, skulle förta allt buller, på sjukrummets ljumma, rena luft, på den mönstergilla ordningen överallt. Hon kände att hon borde säga några ord till tack, men kunde inte — önskade endast att flickan ville gå och lämna henne ensam, och ångrade att hon låtit henne stanna. —

Marthe hade emellertid burit en vilstol fram till sängen, gick sedan ut i yttre rummet efter kuddar och en pall, och drog sig därefter tyst undan till rummets mörkaste vrå. — Det stod illa till med Alf, det förstod modern genast. — Andedräkten kom kort och flämtande med ett väsende, pipande ljud över hans torra, spruckna läppar, håret var klubbigt och vått av svett, och det vackra ansiktet hade ett plågat uttryck som skar henne i själen. Han låg med slutna ögon, men då och då fäktade han i luften med armarna och han talade stötvis med yrselvändans klanglösa och ändå hetsiga tonfall. — "Min lilla mamma — som har så ledsamt! — Men när mamma kommer till mig. — Aldrig sörja mer — aldrig bekymmer! — Hyran är hög, men jag tar lägenheten — bostad för min mor. — Mamma —!" — Rösten dog bort i en kvävd hostattack. — Ur stånd att längre kunna uthärda lade fru Vivika sin hand på den sjukas panna. — "Alf! — min gosse — min käre gosse!" — Då slog han upp ögonen och såg på henne med oredig, feberglänsande blick. — "Vem är ni?" — Han försökte resa sig, men föll hjälplöst tillbaka mot kuddarna. — "Var snäll och gå bort — och skicka hit Marthe! — Min lilla Marthe! — hon satt här hos mig i natt och hennes tårar föllo på mitt bröst och mina händer och de svalkade så skönt. Marthe — min egen! — Varför vänder du dig ifrån mig, jag som — som —?,, — Det hetsiga tonfallet dog bort i ett smärtsamt stönande och han låg där tyst med slutna ögon, flämtande och kallsvettigt. — Då vände fru Vivika sitt bleka, förstenade ansikte bort emot flickan. — "Är det ni som heter Marthe" — och utan att invänta svar fortfor hon: — "Kom då hit — ännu närmare, barn — alldeles intill mig. — Har han rum i sitt hjärta för oss båda, finns det också plats för dig och mig vid hans sista bädd." — Då kröp Marthe fram ur sin vrå och sjönk ned på pallen bredvid fru Vivika. — Och så sutto de båda kvinnorna natten lång och vaktade på den sjuke och talade om honom som om han redan varit borta — om

## I varje familj ett husapotek.

Lazarol och Lazarin

det bästa för yttre åkommor

Dagligen hända små olyckor, som skär- eller brännsår, ett slag eller någon annan skada. Huru äro Ni rustade? Ha Ni något lämpligt medel att sköta om skadan med? Om ej, skaffa genast från Er handlande en flaska Lazarol och en burk Lazarin. Dessa medel äro prövade i många miljoner fall och befästa mer och mer sitt anseende såsom hemmets apotek.



Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottningg. 16, Gävle: N:a Kungsg. 25



GULDPLATERADE  
UR-KEDJOR  
VARAKTIGAST SMÅFULLAST  
BILLIGAST  
I parti hos Sveriges Ur-  
makare A.-B., Sthlm.



## Vid ansiktsmassage

använd

Syster Jeanna Thomsen's  
**Ansiktscreme**  
med citron

— i burkar à 1.50 och 2.50 —

Gör huden ren, mjuk och vit. Utmärkt mot rynkor.

Säljes i parti o. minut genom

**GUSTAF ZADIG**

Tel. 4100, 8185. MALMÖ.

## GIFT ER ALDRIG

förrän Ni besökt Bröderne  
Ljunggrens Möbelfäffär, Adolf  
Fredriks Kyrkogata N:o 7.



### NYHET!

Barnklädningen "DOLLY", av bästa engelska ylleticot. Finns i grönt, rött, brunt, ljusblått, mörkblått och vitt samt i följande storlekar och priser: från 1 till 2 år .. kr. 34:50  
 .. 2 .. 3 .. .. 35:50  
 .. 3 .. 4 .. .. 36:—  
 .. 4 .. 5 .. .. 37:—  
 .. 5 .. 7 .. .. 38:—

Paul U. Bergströms A.-B.  
 Barnekliperingen, n. b.  
 Drottninggatan 74.

hur god han varit och om hur högt de båda älskat honom. —

Framemot morgonen inträdde en förändring. — Yrselanfallen avtogo, andedräkten blev lugnare och feberdvalan tycktes övergå till verklig sömn. — "Han är bättre", sade fru Vivika till flickan. — "Kanske — kanske, att vi få behålla honom." — Doktorn, som kom frampå dagen trodde detsamma. Det hade tydligen varit en våldsam kris under natten, men den vore över nu och man kunde börja hoppas.

När fru Vivika kom tillbaka efter att ha följt doktorn ut, fann hon Marthe i yttre rummet, iklädd hatt och kapp. — "Doktorn tyckte ju det var bättre", sade hon, — "och nu behövs jag ej längre. Nu går jag." — Och hon gick! — Fru Vivika tyckte att det blev så underligt tomt efter flickan, som, tillsammans med henne, kämpat igenom den förra nattens ängslan och oro, och hon blev riktigt glad när Marthe fram på kvällen kom igen för att höra hur det stod till. Hon stannade endast ett par minuter och när hon hörde att Alf var redig kunde hon ej förmås att gå in, men när fru Vivika bad henne snart komma igen sken hon upp — det skulle hon visst göra.

Alfs tillfrisknande gick långsamt och det skulle blivit en tung och tröttsam tid för fru Vivika om hon ej haft Marthe. Denna som börjat igen med sitt arbete på kontoret hade visserligen numera ej så mycken tid att disponera, men hon kom dock troget en stund var kväll vid den tid då hon beräknade att Alf sov — utträttade en hel del ärenden, och hade med sig blommor, böcker och tidningar. — In till Alf ville hon dock aldrig gå, och fru Vivika, som lovat tåga med hennes besök hade ibland rätt svårt att för Alf dölja hennes närvaro. — "Det är inte så som fru Bryhne kanske tror mellan honom och mig", sade Marthe helt allvarsamt en gång när fru Vivika föreställde henne det onödiga i detta hemlighetsmakeri, — "och vad han sade den där natten, det var bara feberysel. — Det blev en gång ett missförstånd mellan oss — det var mitt fel! och det blev aldrig hävt, och nu tror jag inte jag är något för honom mer. Men jag kan ju ändå få komma hit ibland, så länge han är sjuk, och höra efter hur det är med honom." —

Äntligen kom den dag då Alf fick lämna sängen. — Han låg på soffan i sitt inre rum, blek och avtård, men med lugn ro i ögonen och en prägel av återvändande livskraft över de vackra dragen. Fru Vivika satt bredvid med sitt handarbete, brasan flammade i kachelugnen, och en fyllig blå hyacint — en gåva av Marthe — doftade på fönsterbordet. — "Så trevligt här blivit sedan mamma kom hit", sade Alf tacksamt och tog moderns händer i sina", och så bra vi ska få när mamma kommer till mig! — Måtte jag nu endast kunna bereda mamma ett så lyckligt och sorgfritt liv, som jag så länge längtat efter att få göra. — Min egen lilla mor, som är den enda som älskar stackars Alf med en kärlek så stor att hon kämpat om honom med själva döden — och vunnit." — Alfs ord tände ett strålande lyckoskimmer i fru Vivikas vackra bruna ögon och hon log ömt och glatt mot honom. — Ah, den gamla, så ofta drömda drömmen, de många tunga årens enda, vänliga hoppets stjärna — att i frid och ro få leva samman med sonen och skapa honom ett hem! — var det möjligt att den nu skulle gå i fullbordan?  
 (Forts.)

ETT "REPRODUCERANDE" INSTRUMENT har Östlinds Pianoimport A.-B. i Stockholm fört i marknaden. Dess namn är "The Knabe Ampico", och det kan vara piano eller flygel.

Utställaren, den nämnda firman, är angelägen om att instrumentet ej skall heta "självspelande", utan "reproducerande" och i själva verket återger "Ampico" utmärkt pianistens "sångton" samt utmärker sig för tonens avvägande mellan melodi och ackompanjering, anslaget noggrannhet etc.

# RAPID-BORAX

Renaste och drygaste borax för toalett- och hushållsändamål

Tillverkas av

**Aktiebol. Oxygenol**

Kungl. Hovleverantör,



Nehej!!

Det skulle vara M.ZADIG'S Tvättpulver med violdoft sa' Mamma!

H. E. Ekströms  
 patenterade  
 Jästmjöl  
 välskämt sedan 45 år  
 Örebro Kem. Tekn. Fabrik



Närande. **NESTLE'S** Lättsmält. **BARNMJÖL**  
 Pris 3 kronor pr. burk.



**JUL** Agenter sökas!  
**TIDNINGAR** Goda villkor!  
Provblad gratis!  
Lindblads Uppsala

**IDUNS SKÖNHETS-  
INSTITUT**

(Forts.)

N:r 116. Snälla fru Skönhetsdoktorn, som ju brukar veta råd! Vad skall jag göra för att få en vacker, skär hy? Har fått en hel del variga finnar som stiga upp här och där i ansiktet. Dessa torka dock snart men efterlämna "fjäll", eller ett slags fnassel, som sprider sig, varefter nya kvisslor uppstå. Genom denna hudens ständiga avflängning har all solbränna gått av och hyn blivit blek. Huru åter "få färg" då min semester redan är förbi och jag nu är bunden vid inomhusarbete? Hur får bort kvisslorna. Tacksam för svar är

Rädlös.

Ni skall sköta er hy med varma tvättningar om aftnarna åtföljda av massage med någon god hudcrème. Ni kan ju ta citronhudcrème, som är lätt att göra själv enligt beskrivning i sv. på fr. 64 i n:r 21. Massagen sker alltid uppåt och utåt med flatsidan av händerna eller fingertopparna; på ögonlocken lätt vibrerande. För finnarna anbefalles följande: Utfälld svavel 3 gr., kamfertinktur 3 gr., rosenvatten 110 gr. Något härav uthålles i en liten skål och renad vadd användes vid tvättningen, som bör ske ett par gånger om dagen och vätskan får torka in. — Naturligtvis bör ni vara ytterst noga med er diet, ej förtära något hetsigt vare sig mat eller dryck och undvika sötsaker. Att avföringen sker dagligen är en viktig sak. Även daglig motion i friska luften.

N:r 117. Bästa fru Skönhetsdoktorn. Vore tacksam att få ett råd. Min hy har alltid varit torr och på våren blivit inasig. I våras var detta mer än vanligt fallet och någon rådde mig att insmörja mig på kvällarna med vaselin-lanolin. Följden blev emellertid att porerna öppnade sig och min hy, som förut varit jämn och slät, blev nu gropig och ojämn och under ögonen bildades små kvesor. Likaså bildades små rynkor under ögonen och på kindknotorna. Hur skall jag återfå en bra hy? undrar

22-åring.

Sköt er hy så som tillrådes i föregående svar. Enbart vaselin och lanolin är ej bra för huden att användas dagligen, isynnerhet om huden inte förut blivit grundligt tvättad med varmt vatten och tvål. För rynkor i förtid se sv. på fr. 62 i n:r 21.

N:r 118. Snälla Fru Skönhetsdoktor, giv ett riktigt effektivt medel mot fetma i kinderna, på armarna och benen samt framför allt kring höfterna. Gränslöst tacksam blir

19-åring.

Daglig gymnastik utjämnar det alltför fulliga på särskilda ställen av kroppen. En serie rörelser utväljes, ej för många så att ni ej står ut att göra dem för varje

**Nu har katalogen kommit,**



den nya stora huvudkatalogen N:r 80 för hösten och vintern 1920-21. Den omfattar ett 11,000-tal artiklar i manufaktur, korta varor m. m., alla av utmärkt kvalitet och till förvånande låga priser. Skriv i dag efter denna katalog. Den blir Er till ovärderlig hjälp att göra förmånliga inköp. Tillika med provblad av årets jultidningar, Julstämning, Julkvällen m. fl., och av vår kalender "Ahlén & Holms Arsbok 1921" erhålles den gratis mot endast portolösen.

**AHLÉN & HOLM, STOCKHOLM**

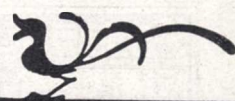


**ÖSTLINDS**  
PIANOIMPORT  
**KUNGS GATAN 9-11**  
RIKS 24243 ALLM 10282

Ensamförsäljare för

**THE KNABE  
AMPICO**

Världens förnämsta reproducerande flyglar och pianon. Återgiver fullständigt de stora konstnärernas inspelningar. Kan även användas som vanligt instrument. Kolossal repertoar, klassisk och populär musik.



**Rolfs**

Succesmelodierna ur Rolfs Revy 1920.

- Häng nyckeln så jag ser den ..... kr. 2:—
- Lilla Lola Lo från Hawaii ..... kr. 2:—
- Gabriels Eva ..... visa kr. 2:—
- Ju värre du är, dess hällre vill dom ha dig ..... kr. 2:—
- Trehundrasextiofem dar ..... kr. 2:—
- Eva i paradiset ..... kr. 2:—
- Madame de Pompadour ..... kr. 2:—
- Det finns en tagg på varje rosenstängel .. kr. 2:—
- m. fl. m. fl.

Inom få dagar utkommer den kolossalt efterfrägade: "Skaffa mig blott en liten väning." Texten till Rolfs revy i ett häfte ..... kr. 1: 50 samt Folkteaterns kupletter, ett häfte .. kr. 1: 50

Begär katalog!  
Hos alla bok- & musikhandlare och Rolfs Musikförlag, Västerlånggatan 67, Rådman-gatan 52.



Använd KVICK, och Ni behöver ej vidare sprätta av och sy fast gardiner och draperier vid ringarna.

Käppar och ringar behöva aldrig tagas ner.

OBS! En ask (24 st.) räcker till 2 lufter gardiner.

Säljes hos alla Järn-, Möbel-, Gardin- och Bosättningsaffärer över hela landet.

I parti hos

**NYA HANDELS- & FABRIKSFIRMAN PERFECT**  
Stockholm.

St.-tel. 14 16. Riks 42 65.

**Det bör ej vara  
damerna obekant**

att man med Gooda-Jästmjöl när det bästa resultatet vid småbak. Säljes i burkar à 25, 40 och 75 öre.

**Handels A.-B. Sten Sjögren & Co, Göteborg**

**Cloettas**

**GULD-CACAO**  
och  
**CHOKLAD**



Förnämsta svenska fabrikat

Säljas överallt



Vis man - Professor eller Präst - så talar:

**Pix** är bra och **Pix** är bäst! Askar i förseglade omslag: 75 öre och i påsar: 25 öre.

**MER och MER**

övertygas den ärade allmänheten om att

**YVY-TVÅLEN**

är den förnämsta bland tvålar.

YVY-TVÅLEN säljes i varje välsorterad parfym- och herrekliperingsaffär.

**Österlin & Ulrikssons**  
Kem.-Tekn. Fabrik,  
YSTAD.

Vad allmänheten säger om "Rättut".

I mina handelslokaler och magasin funnos en stor mängd rättor. Jag försökte en hel del olika preparat av rättgift och fann "RÄTTUT" vara det mest effektiva av dessa. År 1913 på vintern utlade jag flera kartonger av nämnda rättgift med resultat att inga rättor sedan varit synliga. Efter detta experiment har jag sålt "Rättut" i min affär och ha samtliga köpare varit högst belåtna därmed.

Olofstorp 23/3 1916.

Sven Johansson.

Pris pr pkt Kr. 1.25.

Fabrikanter:

**BERNER & ZETTERSTRÖM,**  
Göteborg.

**AXA**

Havre-gryn  
"mjöl"  
"must"

Giv barn och sjuklingar det finaste av allt:

**AXA HAVREMUST**



VID BEHOV AV

**KONDITORIVAROR**

VÄND EDER TILL

**FILIPS KONDITORI**  
REGERINGSGATAN 27-29

ALLM. 12 19

RIKS 145 11, 144 80



Efterfråga och pröva

**AMIE'S**

Kaffeblandningar:  
**ELISABET**

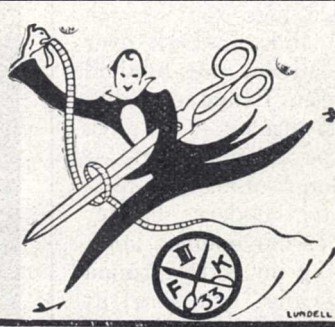
**MARGARETA**  
**INGEBORG**

I smaken enastående.  
I drygheit oöverträffad.

**Kaffefirman Amie**

Vasagatan 42, Stockholm.

Rikst. 108 38. Sthlmst. 260 50.



**FERNQVISTS KAPPAFFÄR**

33 DRÖTTNINGGATAN 33

KAPPOR, DRÄKTER och KJOLAR

BESTÄLLNINGSSKRÄDDERI

MED GARANTI FÖR VÄLSITNING

SKINNVAROR STORT URVAL

MODERATA PRISER



**Blomsterlökar**

direkt från Holland  
till odlingspris.

ILLUSTR. KATALOG GRATIS.

**E. H. KRELAGE & SON**

Etabl. 1811

**HARLEM (Holland)**

Etabl. 1811

Ni är nervös,  
hvarför då inte sluta upp  
att dricka oblandat kaffe  
och i stället blanda det  
med Victoria Kaffe.

En enastående rekommendation:  
Victoria Kaffet har bibehållit  
sin rangställning i öfver 30 år.  
Säljes i rullar à 25 och 50 öre

LÅT INMONTERA ELGOI



VATTENLÅSRENSAREN  
"ELCO"

ÄR ALLA HUSMÖD-  
RARS FÖRTJUSNING

FÖR AVHJÄLPANDE AV STOPP I AVLOPPET

AKTIEBOLAGET EL

YNGLINGAGATAN 17 - STOCKHOLM

R. T. 31156

A. T. VA 11353



TÉ- & KAFFESERVIS I STERLING-  
SILVER & PRINCE'S NYSILVER



Sterlingsilver Prince's nysilver

Kaffekanna (c:a 1 liter)	£ 37-10-0	£ 12-7-6
Tekanna (c:a 2/3 liter)	£ 35-10-0	£ 11-12-6
Sockettskål	£ 18-10-0	£ 7-5-0
Gräddkanna	£ 13-10-0	£ 6-5-0
Kittel & stativ (c:a 1 liter)		
med förbättrad lampa	£ 68-10-0	£ 18-18-0
Tebricka 60 cm.	£ 152-0-0	£ 48-0-0

Prince's nysilver räcker en mansålder. Illustrerad katalog franko per post.

MAPPIN & WEBB Ltd

158-162 OXFORD ST. W. 172. REGENT ST. W. 1

2 QUEEN VICTORIA ST. E. C. 4.

LONDON, ENGLAND.

Representanter:  
GULDSMEDSBOLAGET I STOCKHOLM  
Regeringsgatan 1

dag. Gymnastiken bör helt ske vid morgontoaletten framför öppet fönster och under djupa andedrag. En särdeles lämplig rörelse för fetma å ben och höfter är att lägga sig på rygg på golvet med händerna i sidorna samt en 8 å 10 gånger resa överkroppen utan att röra ben och fötter. Därefter höja benen lika många gånger utan att överkroppen röres från golvet. Se annars sv. på fr. 88 i n:r 29. För alltför feta kinder se sv. på fr. 59 i n:r 21.

N:r 119. För ett par år sedan stod i Idun ett utmärkt recept för att få mörka ögonbryn. Det innehöll jaborandiextrakt, glycerin och lavendeltinktur, tror jag. Men jag har glömt hur mycket av varje sort. Vill fru Skönhetsdoktorn säga mig detta recept blir jag mycket tacksam.

Sylvia.

Stimulerande medel för ögonbryn och ögonhår. Lavendeltikka 38 gr., glycerin 18 gr., jaborandiextrakt 3 1/2 gr. Ingredienserna skakas samman, tills de äro blandade. Anbringas med en fin pensel, som skakas av före behandlingen av ögonhåren, så att vätskan ej kommer åt ögat. Med ihärdighet uppnås god verkan.

N:r 120. Vore tacksam få veta hur jag skall få smalare ben.

Gerty.

Se sv. på fr. 118.

Fru Skönhetsdoktorn.

FRÅGOR

För det bästa svaret å någon av här nedan införda frågor, som insändes till redaktionen senast en vecka efter detta nummers dato, utdelas ett pris av 15 kronor.

Redaktionen förbehåller sig oinskränkt befogenhet att utesluta de insända frågor, vilka anses sakna mera allmänt intresse.

N:r 101. En husvill medelålders fru önskar trevligt resällskap till Rivieran för flera månaders vistelse där. I brist därav önskas adresser på några goda pensionat i Nizza, Cannes eller Monte Carlo till högst 15-17 frs per dag.

Madame.

N:r 102. Vilken är min månadssten då jag är född i december? Tacksam för svar är

Ester.

N:r 103. Tacksam för att få upplysning om vilka böcker som handla om den amerikanska nytänkare rörelsen eller som skrivits av representanterna för den esoteriska filosofien samt läroböcker i hypnotism eller personlig magnetism.

Intresserad.

N:r 104. Skulle någon av Iduns vänliga rådgiverskor vilja giva mig en upplysning om vad för slags mat som fordras för en enklare kräftsupé, ävensom ett råd för dukning till samma. Tacksam för svar till

Ung fru.

Kan någon ge upplysning om var man kan få köpa mönster till väggdekorationer i en matsal, skulle vara motiv i korsstyg helst ur Frithiofs saga. Jag har mön-

(Forts. i B-numret.)

Vinägrons

Ättiksprit

är bäst för

bordet och köket!

**Luvisca** (REGISTERED)

I Sverige inregistrerat varumärke.

Ett idealiskt tyg för damblusar.

Detta utmärkta blustyg är vackrare och varaktigare än siden.

Se upp för efterapningar!

Akta vara har namnet »LUVISCA» stämplat på varje yard.

Detta är Eder garanti. Fordra att få se det.

Alltid i lager hos landets ledande grossister och detaljister.

SAMUEL COURTAULD & Co.  
(Foreign) Limited  
19 ALDERMANBURY, LONDON, ENGLAND.

TVÄTT-PULVRET **RENNEN**

Oskadligt för händer och kläder.  
Populärt genom sin stora tvålhalt och renhet.

RENNEN  
SCHEEL'S  
GÖTEBORG





KONSERVERINGSARTIKLAR

WIKMAN & WIKLUND

FLEMINGGATAN 17, STOCKHOLM

Telefoner: Namnanrop



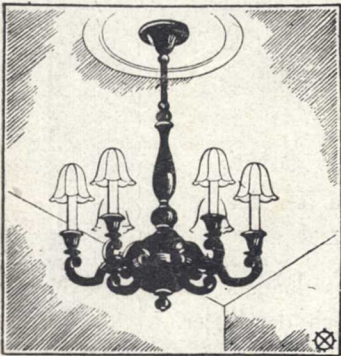
LUNDELL

Fru A.: Jag skulle vilja bjuda dig på kaffe, men har ingen grädde.  
 Fru B.: Ingen grädde! Det har jag alltid hemma.  
 Fru A.: Hur är det möjligt? Den är ju sur genast man fått den hem!  
 Fru B.: Ja, vanlig grädde, men jag använder alltid  
 Mjölksfabrikens i Ystads utmärkta Burkmjök.  
**CLOISTER BRAND.**  
 som är mycket billigare och tjock som den tjockaste grädde. Köp den!



OM JAG MÅSTE TVÄTTAS,  
SÅ TVÄTTA MIG ÅTMINSTONE MED

# VINOLIA



## A.-B. Nya Träarmatur

realiserar på grund av firmans omorganisation innevarande stora lager av **BELYSNINGS-ARMATUR I TRÄ** till enormt billiga priser.  
 Gör ett besök i vår utställningslokal.

Klarabergsgat. 33,  
1 tr.



# Oatine

## Besväret är så oerhört litet

i jämförelse med det unga strålände ansikte Ni kan få genom att endast använda den creme, som ger det rätta resultatet genom daglig behandling.

Oatinekursen är lätt, blott en lätt ingnidning och avtorkning efter några få minuter. Då blir huden mjuk och samtidigt ren (utan tvål och vatten), rynkor avlägsnas och ert ansikte blir slätt och utseendet friskt och sunt.

Det gäller att bevara huden klar och smidig och ge den näring. Oatine bör därför aldrig saknas på ert toalettbord eller på resor.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN

Kr. Bernikowsgade 1, Köpenhamn.

THE OATINE COMPANY  
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

Löfmark & Haglunds

## PIANO

ST. NYGATAN 55, MALMÖ.  
Säljes även på avbetalning.

## För den nyfödde.

Reklambarkongen med komplett, fin, välsydd utstyrelse å kr. 19:— samt Provkartong Extra elegant å 22 och 25 kr. Mönster medf. på begäran gratis. Fru Caspersson, Järnvägsgatan 3, Örebro.

## Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-närings salt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

Genom en annons uti **Nya Wermlands-Tidningen** som är Värmländs äldsta och enda dagliga tidning, träffar Ni över **10,000** hem i länet och stiftet.  
Huvudkontor: Karlstad.

## Frimärken

— för samlare bäst och billigast! —  
Prislista 48, pris 50 öre.

A.-B. HARRY WENNERBERG.  
66 Drottninggatan Stockholm.

## Iduns byrå och expedition, Mästare Samuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4, Expeditionen: kl. 9—5.  
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.  
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.  
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

## Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktupp' med julnummer:
Helt år ..... Kr. 16:—	Helt år ..... Kr. 18:—
Halvt år ..... » 8:25	Halvt år ..... » 9:25
Kvartal ..... » 4:25	Kvartal ..... » 4:75
4:de kvartalet ..... » 5:—	Månad ..... » 1:75

## Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.	Utändska annonser:
45 öre å text-fila.	45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för	å textside, 20 % förh.
särskild begärd plats.	för särsk. begärd plats.